

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Jan Vajda

**Radikální a militantní aspekty boje za práva černochů v USA
v 60. letech 20. století**

Bakalářská práce

Praha 2013

Autor práce: **Jan Vajda**

Vedoucí práce: **Doc. PhDr. Francis D. Raška. PhD.**

Rok obhajoby: **2013**

Bibliografický záznam

VAJDA, Jan. *Radikální aspekty boje za práva černochů v USA v 60. letech 20. století*. Praha, 2013. 61 s. Bakalářská práce (Bc) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce Doc. PhDr. Francis D. Raška. PhD.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá osobnostmi, skupinami a hnutími, které v 60. letech 20. století usilovali o lepší postavení černochů ve Spojených státech Amerických. Zaměřuje se však na ty, pro něž odpovědí nebyla integrace do americké společnosti, ale právě naopak usilovali o rasovou separaci a mnohdy obhajovali násilí. Po představení několika jedinců, kteří podobná stanoviska zastávali již v dřívějších desetiletích, se práce zabývá Malcolmem X, který svými názory v první polovině 60. let, zásadně ovlivnil organizace druhé poloviny dekády. V další části se práce zabývá hnutím Black Power, které kladlo důraz na ekonomickou a institucionální samostatnost černochů. Předposlední kapitola se zabývá stranou Černých panterů, kteří svým propagováním ozbrojené sebeobranu pobouřili Ameriku. Prostor je kladen také aktivitám této strany v rámci černošských ghett. Poslední kapitola práce je zhodnocením odkazu těchto skupin.

Abstract

This bachelor thesis deals with people, organizations and movements which strived for better conditions of blacks in the United States of America during 1960's. However its focus is on those for whom the answer wasn't the integration into American society rather they pursued racial separation and often advocated violence. After introduction of some predecessors who held similar views during previous decades it addresses Malcolm X and influence of his opinions on the organizations, which emerged during second half of the decade. In the next chapter the aim is on Black Power movement, which emphasized the importance of economic and institutional autonomy of blacks. Next chapter examines the Black Panther Party and its promotion of armed self-defense which roused the USA. Ghetto activities of this party also have a space. Last chapter assesses the legacy of these groups.

Klíčová slova

Černošský nacionalismus, Malcolm X, Black Power, Černí Panteři, USA

Keywords

Black Nationalism, Malcolm X, Black Power, Black Panther Party, USA

Rozsah práce: 84 039 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené zdroje a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Jan Vajda

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Doc. PhDr. Francisi Raškovi za vedení mé práce. Také tímto děkuji PhDr. Davidu Emlerovi a PhDr. Miroslavu Kunštátovi za rady během bakalářského semináře.

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno: Jan Vajda
E-mail: vajdic.jr@atlas.cz
Semestr: LS
Akademický rok: 2012
Název práce: Radikální a militantní aspekty boje za práva černochoů v USA v 60. letech 20. století
Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok): LS 2013
Vedoucí bakalářského semináře: David Emler, Miroslav Kunštát
Vedoucí práce (není povinné): Francis D. Raška
Zdůvodnění výběru tématu práce (5 řádek): Ve 21. století dále rapidně stoupá procentuální podíl etnických menšin v rámci obyvatelstva Spojených států amerických. Role menšin na utváření amerického politického života byla znásobena okamžikem, kdy se prezidentem stal historický první člověk tmavé pleti. Proto jsem se v této příznačné době rozhodl zpracovat období, které sehrálo elementární roli v emancipačním procesu černošského obyvatelstva.
Předpokládaný cíl (5 řádek): Cílem této práce je analyzovat, jakou roli v procesu emancipace černošského obyvatelstva sehrály organizace, hnutí a lidé, kterým nestačila mírová řešení rasové segregace, nýbrž provolávali myšlenky o neslučitelnosti životního prostoru černé a bílé "otrokářské" Ameriky. Kromě vztahů radikálů k bílým Američanům se práce bude také týkat vztahů mezi samotnými černochoy, tedy mezi radikály a umírněnými představiteli hnutí.
Základní charakteristika tématu (10 řádek): Otázka postavení černošského obyvatelstva v rámci americké společnosti se line již od samotného vzniku Spojených států, i dříve. Schválením 13. dodatku ústavy o zrušení otroctví z roku 1865 sice nabyli černoši základních lidských práv, která byla ještě potvrzena o 3 roky později 14. dodatkem, díky němuž získali také americké občanství, avšak problém rasové segregace se v americké společnosti udržel další desítky let a zcela nevymizel dodnes. Jelikož rasová nerovnost nevyplývá tolik z politického pozadí, jako spíše z apriorního přesvědčení bílého obyvatelstva o vlastní nadřazenosti, byl boj za lidská práva také bojem proti lidské omezenosti. V 60. letech 20. století tento boj vyvrcholil a vedle pacifisticky smýšlejících jedinců se objevili i ti radikálnější, kteří mnohdy operovali s ideologií nadřazenosti černošského obyvatelstva, tudíž bojovali proti rasismu rasismem.
Předpokládaná struktura práce (10 řádek): Po představení několika ideových předchůdců radikálů 60. let by se měla práce ve své první části zabývat osobností Malcolma X, který jako mluvčí muslimské organizace Nation of Islam v první polovině dekády představoval nejhlasitějšího kritika integračních snah. Malcolmovy myšlenky bezprostředně ovlivnily nástup hnutí Black Power v roce 1966, pro jehož sympatizanty byl Malcolm něčím jako mučedníkem. Právě hnutí Black Power by spolu se stranou Černých panterů mělo představovat jádro práce. Black Power představovalo ideologii černošské samostatnosti a rasové separace, kterou také reprezentovali Černí panteři. Právě ti svou veřejnou propagací ozbrojené sebeobrany jako prostředku k boji proti útlaku

nejvíce pobouřili americkou společnost. Prostor bude také věnován deskripci velkých bouří vyvolaných tíživou sociální situací černochů, které kolem poloviny 60. let zasáhly téměř všechna velká města země.

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

Branch, Taylor. Parting the waters: America in the King years, 1954-63. New York: Touchstone, 1989.

Dyson, Michael Eric. Making Malcolm: the myth and meaning of Malcolm X. New York: Oxford University Press, 1996.

Gilroy, Paul. Against race: imagining political culture beyond the color line. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press, 2000.

Harris, Roxy. Being Black. London: New Beacon Books, 1981.

Lindenmeyer, Otto. Of black America, black history: lost, stolen, or strayed. New York: Avon Books, 1972.

Lipset, Seymour Martin. Dvousečná zbraň: rub a líc americké výjimečnosti. Praha: Prostor, 2003.

Peniel, Joseph E. Dark days, bright nights: from Black power to Barack Obama. New York: BasicCivitas, 2010.

Peniel, Joseph E. The Black power movement: rethinking the civil rights-Black power era. New York: Routledge, 2006.

Sunnemark, Fredrik. Ring out freedom!: the voice of Martin Luther King, Jr. and the making of the civil rights movement. Bloomington: Indiana University Press, 2004.

Wolfenstein, Eugene Victor. The Victims of Democracy: Malcolm X and the Black Revolution. Berkeley: University of California Press, 1981.

Podpis studenta a datum

Jan Vajda 8.6.2012

Schváleno

Datum

Podpis

Vedoucí bakalářského semináře

Garant oboru

Obsah

Úvod.....	8
1 Historický úvod.....	11
2 Nation of Islam a Malcolm X.....	16
2.1 Historie a ideologie Nation of Islam.....	16
2.2 Malcolm X a jeho působení v Nation of Islam.....	18
2.3 Transformace Malcolma X.....	21
3 Black Power, kulturní nacionalismus a Republic of New Afrika.....	25
3.1 Ghetto = kolébka Black Power.....	25
3.2 Black Power - politická dimenze černošského nacionalismu.....	27
3.2.1 Zrod Black Power.....	27
3.2.2 Podstata Black Power.....	29
3.2.3 Panafrikanismus Stokelyho Carmichaela a H. Rap Brown v čele SNCC.....	32
3.3 Kulturní dimenze černošského nacionalismu.....	33
3.3.1 Amiri Baraka a Black Arts Movement.....	33
3.3.2 Maulana Karenga a Us Organization.....	35
3.4 Republic of New Afrika.....	36
4 Princip sebeobrany a strana Černých panterů.....	38
4.1 Ozbrojená sebeobrana.....	38
4.2 Strana Černých panterů.....	41
4.2.1 Komunitní programy Panterů.....	43
4.2.2 Rozkol ve straně – Newton vs. Cleaver.....	45
5 Odkaz radikálních hnutí 60. let.....	47
Závěr.....	52
Summary.....	55
Použitá literatura.....	56

Úvod

Tato bakalářská práce pojednává o černošských organizacích, osobnostech a konceptech, které v 60. letech 20. století veřejně napadaly a urážely americkou společnost a hodnoty, na kterých je založena. Tito radikálové vyzývali černošské obyvatelstvo k distancování se od bělochů a za své cíle proklamovali rasovou separaci, v některých případech pouze institucionální, někdy i teritoriální.

Cílem této práce je co nejdůkladněji přiblížit vývoj radikálního černošského myšlení v 60. letech a jeho dopad na pozici černošů v rámci americké společnosti. V práci je samozřejmě kladen prostor negativním vlivům radikálních organizací, které jsou nejčastěji reprezentovány rasismem a obhajováním násilí, nicméně mou snahou je poskytnout rozbor možných pozitivních vlivů radikálů na černošské masy a eventuálně na zlepšení jejich životních podmínek. Práce je vymezena 60. léty, přestože radikálové působili i v dekadě následující, z důvodu rozpadu několika organizací a myšlenkového vývoje osobností, ke kterým právě na konci této dekády došlo. Hnutí za lidská práva v čele s Martinem Lutherem Kingem je často považováno za ukončené přijetím Voting Rights Act¹ v roce 1965, jak se například ve svém článku zmiňuje Harvey Young.² Tomuto tvrzení nasvědčuje také struktura oceňované knihy *The Race Beat*³ autorů Gene Robertse a Hank Klibanoffa, která se zabývá mediálním obrazem tohoto hnutí a končí právě v okamžiku přijetí zákona o volebních právech. Z mnou probíraných fenoménů působil souběžně s tímto hnutím mluvčí muslimské organizace Nation of Islam Malcolm X, zatímco rasově separatistické heslo Black Power⁴ a z něho vzešlá Strana černých panterů se objevily až ve druhé polovině dekády.

Hned v úvodu je třeba specifikovat, co lze hledat pod pojmy radikální a militantní. Americký novinář Herb Boyd ve svém článku o vývoji černošského radikálního myšlení nabízí dva možné výklady radikalismu. Prvním je názor známého nacionalisty a pan-afrikanisty Marcuse Garveyho že, „za radikální jsou považováni ti snažící se dosáhnout

¹ V překladu Zákon o volebních právech

² Harvey Young, „A New Fear Known To Me’: Emmett Till’s Influence and the Black Panther Party,” *Southern Quarterly* 45, č. 4 (léto 2008): 43, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 1. května, 2013).

³ Gene Roberts a Hank Klibanoff, *The Race Beat: The Press, The Civil Rights Struggle and The Awakening of a Nation* (New York: Vintage Books, 2007).

⁴ V překladu Černá moc

svobody“⁵. Tomuto tvrzení odporuje fakt, že zatímco černoši z ghett severních měst byli legálně svobodní a zároveň označováni za radikály, tak naopak hnutí, které úspěšně bojovalo za zrušení segregace a dosažení svobody černochů na jihu země, je označováno za umírněné. Roku 1998 ustanovený Black Radical Congress⁶ pak za podstatu radikálnosti definuje snahu „dostat se ke kořenům skutečných problémů a hledat efektivní řešení“⁷. Tato definice je v případě mé práce platná napůl, jelikož některé probírané skupiny se o tato efektivní řešení snažily, zatímco další pouze předhazovaly ostrou kritiku. Boyd také nabízí vlastní definici, kdy za radikální označuje vše, co je v opaku ke „konzervativnímu nebo zpátečnickému“⁸. Za militantní jistě zkoumané hnutí označit lze, jelikož nabádalo černochoy k ozbrojené sebeobraně proti bílému útlaku. Mnoho skupin pak myšlenku ozbrojené sebeobrany přetavilo ve skutečnost.

V práci se také často zmiňují o černošském nacionalismu, jehož hodnoty radikální organizace propagovaly. Specifika černošského nacionalismu opakují v průběhu práce, nicméně zde využiji definice historika Williama L. Van DeBurga z jeho knihy *Modern Black Nationalism*, což je sborník mnoha dokumentů, které se vážou právě k tématu černošského nacionalismu. DeBurg za 4 základní ukazatele černošského nacionalismu považuje „zpochybnění a vzepření se podřízenému statusu tváří v tvář bělochům, uznání potřeby černošské solidarity, intelektuální nezávislost a využití společných zkušeností a útrap k vytvoření vize jiné budoucnosti.“⁹ Všechny 4 body odpovídají reálnému programu organizací druhé poloviny 60. let.

Práce je rozdělena do pěti kapitol, které jsou řazeny chronologicky. Nicméně třetí kapitola pojednává o hnutí Black Power, na jehož základě vznikla strana Černých panterů, předmět čtvrté kapitoly, tudíž tyto dvě kapitoly se časově prolínají. První kapitola slouží jako historický základ probírané tematiky. Této kapitole přikládám důležitost, jelikož je důkazem, že radikální hnutí v 60. letech nejsou ojedinělým a vykořeněným fenoménem. V této kapitole se snažím nastínit vývoj černošského nacionalismu a separačních idejí od abolicionistů až do

⁵ Herb Boyd, „Radicalism and resistance: The evolution of black radical thought,“ *The Black Scholar* 28, č. 1 (jaro 1998), 44, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

⁶ V překladu Černošský radikální kongres

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ William L. Van DeBurg, *Modern Black Nationalism: From Marcus Garvey to Louis Farrakhan* (New York: New York University Press, 1997), 5.

období 20. století. Předmětem druhé kapitoly je osoba Malcolma X, jedné z nejdůležitějších postav 60. let, mučedníka radikálů druhé poloviny dekády a postavy často dávané do protipólu k M. L. Kingovi.

Třetí a čtvrtá kapitola jsou pro mou práci stěžejní. Ve třetí kapitole se věnuji politickému heslu Black Power, jeho náležitostem a dopadu na černošskou společnost. Tento koncept zahrnuje spoustu hnutí, idejí a požadavků, že často bývá používán jako synonymum celého radikálního hnutí druhé poloviny šedesátých let. Prostor v této kapitole také věnuji fenoménu kulturního nacionalismu, který zdůrazňoval roli umění v emancipačním procesu Afroameričanů. Ve čtvrté kapitole se zabývám stranou Černých Panterů, militantní skupinou, která je často uváděna jako součást Black Power. Má však svá specifika, kterými vybočuje z řady ostatních hnutí, a proto jí věnuji zvláštní kapitolu. Pátá a poslední kapitole je bilanční a snažím se v ní obhájit svou tezi o přínosu radikálů.

Krom již zmíněných publikací se práce opírá hlavně o dvě dobová díla. Prvním je autobiografie Malcolma X, kterou z Malcolmova přednesu sepsal Alex Haley. Tuto biografii jsem zvolil hlavně z důvodu, že se po svém vydání stala hitem a prošla rukama všech mnou zkoumaných osobností z druhé poloviny dekády. Druhou zásadní publikací je *Black Power: The Politics of Liberation in America* z roku 1967 autorů Stokely Carmichaela a Richarda Hamiltona, která definuje Carmichaelovo pojetí Black Power a představuje charakteristické dílo radikálů 60. let. Dále jsem v průběhu celé práce využil rozsáhlého sborníku *To Make Our World Anew: A History of African Americans*, který editovali Robin D. G. Kelley a Earl Lewis. Tato kniha zkoumá osudy Afroameričanů od objevení Ameriky do konce 20. století.

Nejvíce však ve své práci spoléhám na rozsáhlé elektronické zdroje Univerzity Karlovy, skrze něž jsem svůj výzkum založil na analýze odborných článků dostupných z elektronických databází. Zásadní pro mne například byl dobový terénní výzkum profesorů Joela Aberbacha a Jacka Walkera s názvem *The Meanings of Black Power: A Comparison of White and Black Interpretations of a Political Slogan*. Podstatnou roli také sehrál výzkum a práce s průzkumy veřejného mínění Bena Martina s názvem *From Negro to Black to African American: The Power of Names and Naming*.

1 Historický úvod

Již mezi abolicionisty 19. století lze nalézt svobodné černochoy, kteří veřejně prezentovali svá velmi radikální řešení otrocké otázky. První kapitola si klade za cíl představit osobnosti, jejichž vystupování a názory mohly ovlivnit vývoj nacionalistických a separatistických tendencí, jež se naplno projeví v druhé polovině 60. let.

Nejnámějšími abolicionisty, kteří propagovali násilný a ozbrojený odpor otroků byli David Walker a Henry Highland Garnet. Walker již ve 20. letech 19. století opakovaně vyzýval otroky ke vzpouře a rozpoutání „svaté války“¹⁰. Vzápětí, roku 1831 zorganizoval Nat Turner největší otrockou vzpouru, při níž zahynuly desítky bělochů. Od 40. let Walkerovu iniciativu převzal paradoxně pastor Henry Garnet, který v násilné revoluci viděl morální povinnost všech otroků. Ve svém projevu z roku 1843 vyzval otroky k revoluci slovy: „Pokud musíte krváct, tak všichni najednou – raději zemřít jako svobodni, než žít jako otroci.“¹¹

Garnet s Walkerem byli mezi abolicionisty spíše výjimkou, ostatní od násilí jako nástroje získání svobody odrazovali. Nejnámější tváří abolicionistického hnutí té doby byl uprchlý otrok Frederick Douglass. Ten brojil proti církvi, jejíž benevolence vůči otrokářství dle něj byla hříchem, a tvrdil, že „to, co je nelidské, nemůže být boží“¹². Nicméně násilí vůči otrokářům Douglass odsuzoval, stejně jako odsuzoval černošskou emigraci. Stejně jako pro něj bylo zrušení otroctví povinností Spojených států, tak povinností svobodných černochoy bylo bojovat za otroky. Proto Douglass černochoy, kteří se uchýlili k emigraci, označoval za zrádce.¹³

¹⁰ Deborah Gray White, „Let My People Go: 1804 – 1860,” v *To Make Our World Anew: A History of African Americans*, ed. Robin D.G.Kelley a Earl Lewis (New York: Oxford University Press, 2000), 216.

¹¹ „An Address To The Slaves Of The United States,” Proslov Henry H. Garneta na National Negro Convention v Buffalu, New York, 1843, *BlackPast.Org*, <http://www.blackpast.org/?q=1843-henry-highland-garnet-address-slaves-united-states>. (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

¹² „The Meaning of July Fourth for the Negro,” Proslov Fredericka Douglassa z Rochesteru, 1852, *TeachingAmericanHistory.org*, <http://teachingamericanhistory.org/library/document/what-to-the-slave-is-the-fourth-of-july/>. (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

¹³ Joel Schor, „The Rivalry Between Frederick Douglass and Henry Highland Garnet,” *The Journal of Negro History* 64, č. 1 (zima 1979): 33, <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 7. dubna, 2013).

Opačný názor zastával, jeho současník Martin Delany, který si za své propagování černošského exodu z USA vysloužil přezdívku „otec černošského nacionalismu“¹⁴. Delany tvrdil, že ani eventuální zrušení otroctví z černochoů nesejme stigma podřízenosti bílé rase a jedinou cestou jak žít ve společnosti bez předsudků, je emigrovat z USA, k čemuž vysloveně vyzýval všechny svobodné černochoy a uprchlé otroky ve své knize z roku 1852.¹⁵ Delanyho životní úspěchy¹⁶ podporovaly jeho tvrzení, že důvodem černošského zotročení není jejich biologická podřízenost, nýbrž ekonomické zájmy a předsudky bělošského obyvatelstva. Nutnost emigrovat ale Delany neprezentoval jako návrat do historické domoviny, naopak krom Afriky se dle něj nabízela i Jižní Amerika. Emigrace svobodných černochoů a vytvoření nezávislého státu byly dle něj nutné z důvodu osvojení si principů občanství, rovnosti a republikánství, které byly zásadní pro budoucí existenci státu osvobozených otroků.¹⁷ Jako reálnou možnost Delany vnímal emigraci do Jižní Ameriky, kde by po usazení černoši dokonce mohli spolu s dalšími národy vytvořit Spojené Státy Jihoamerické.¹⁸

Douglass, Delany i Garnet se nakonec zkázy otrokářského systému dožili a mohli přihlížet, jak jednotlivé dodatky americké ústavy přisuzují černochoům občanství i volební právo. Nicméně na konci 70. let se na jihu začaly šířit praktiky potlačující nedávno legálně nabytá práva černochoů. Výsledkem nestabilní politické scény a machinací jižních států bylo nejprve upření volebního práva díky různým klauzulím, či testům gramotnosti, po čemž následovalo postupné schvalování zákonů Jima Crowa, které aplikací známého hesla „oddělení, ale sobě rovni“ zaváděly segregáční režim, jehož důsledkem bylo reinstalování

¹⁴ Mark Roth, „Martin Delany, Father of Black Nationalism,” *Pittsburgh Post-Gazette* (6. února, 2011), <http://www.post-gazette.com/stories/sectionfront/life/martin-delany-father-of-black-nationalism-213106/#ixzz2OPrKZmJ8>. (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

¹⁵ Martin R. Delany, *The Condition, Elevation, Emigration and Destiny of the Colored People of the United States, Politically Considered* (Baltimore: Black Classic Press, 1993). Citováno dle:

Tommie Shelby, „Two Conceptions of Black Nationalism: Martin Delany on the Meaning of Black Political Solidarity,” *Political Theory* 31, č. 5 (říjen 2003): 666 - 679, <http://www.jstor.org/>. (Poslední přístup 9. dubna, 2013).

¹⁶ Delany byl přijat ke studiu medicíny na Harvardu, avšak na nátlak bílých studentů byl vzápětí vyhozen. Také byl roku 1863 Abrahamem Lincolnem jmenován prvním černošským majorem unijní armády.

Mark Roth, „Martin Delany, Father of Black Nationalism,” *Pittsburgh Post-Gazette*.

¹⁷ Tommie Shelby, „Two Conceptions of Black Nationalism: Martin Delany on the Meaning of Black Political Solidarity,” 676 – 680.

¹⁸ *Ibid*, 681.

černochoů do pozice podřadných občanů s omezenými právy na veřejných místech.¹⁹ Běžným jevem této doby bylo lynčování. Nejhlasitějším bojovníkem proti lynčování byla Ida B. Wells, proslavená svým odporem proti segregaci ve vlacích z roku 1884, jež opakovaně prohlašovala, že jediný způsob, jak se ubránit hrozícímu lynči, je se zbrání v ruce.²⁰ Odměnou za její úsilí, ve kterém vytrvala i přes výhrůžky smrti, byla změna mediálního obrazu lynčování, jež přestalo být veřejně glorifikováno a naopak se postupně stávalo terčem odsouzení.²¹

Důležitou osobností té doby byl také Booker T. Washington, který roku 1881 založil v Tuskegee v Alabamě vzdělávací institut pro Afroameričany. Z této školy se v následujících dvaceti letech stala v kontextu celé Unie zcela zásadní vzdělávací černošská komunita a Washington se vypracoval na pozici prominentního černošského řečníka. Jeho zájem spočíval hlavně v ekonomických otázkách, k čemuž byl přizpůsoben i jeho institut, kde se vyučovaly hlavně ryze praktické obory s cílem připravit černochoy na manuální práci s požadavkem určité kvalifikace. Zároveň vyučováním poptávaných oborů připravoval černochoy na začlenění do většinové společnosti

Jeho hlavním kritikem byl první afroamerický držitel doktorátu z Harvardu W. E. B. Du Bois. Autor úspěšné knihy z roku 1903 *The Souls of Black Folk*, pojednávající o rozpolcenosti Afroameričanů mezi černý a americký element duše, obvinil Washingtona z přehnaného uctívání práce a peněz na úkor vyššího morálního cíle a rázně zamítnul spolupráci obou ras na jakémkoliv společném zájmu.²² Tato separační teorie lemující jeho kariéru je zásadním přínosem Du Bois. V práci *A Negro Nation Within the Nation* z roku 1935 se dožadoval institucionální rasové separace, která by slovy Waltera Ruckera „pomohla zlepšit ekonomickou spolupráci mezi černochoy, zorganizovat obranu proti bílému útlaku a

¹⁹ Barbara Bair, „Though Justice Sleeps: 1880 – 1900“, v *To Make Our World Anew: A History of African Americans*, 285-305.

²⁰ Spencer D. Wood a Ricardo Samuel, „'He Was Non-Violent, But My Boys Weren't': The Hegemonic Myth of Non-Violence and the Construction of a Black Identity,” *Arkansas Review: A Journal of Delta Studies* 41, č. 3 (prosinec 2010): 158-159, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).

²¹ David M. Tucker, „Miss Ida B. Wells and Memphis Lynching,” *Phylon (1960-)* 32, č. 2 (2.čtvrtletí 1971): 117-121, <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

²² George B. Tindall a David E. Shi, *Dějiny USA*, (Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1994), 378.

vybudovat sebedůvěru a rasovou hrdost²³. Touto tezí Du Bois představuje zcela opačný proud než Washington. Svým důrazem na vytvoření nové černošské identity se Du Bois stal jednou z inspirací při vzniku Harlemské renesance, uměleckého hnutí, které ve 20. letech podporovalo černošskou tvorbu.

Nelze také opomenout jeho vliv při vzniku Niagarského hnutí, z kterého se v roce 1910 vyvinula National Association for the Advancement of Colored People (NAACP)²⁴, později nejznámější organizace bojující za práva Afroameričanů. Du Bois lze označit za osobnost, jejíž názory se v průběhu let proměňovaly, ale co jej provázelo od počátku kariéry, byl důraz na panafrikanismus a internacionalismus. Po celý život zdůrazňoval, že každá rasově diskriminovaná skupina je povinna bojovat proti svému utlačiteli, stejně jako je povinna bojovat s globálním bílým imperialismem.²⁵

Panafrikanismus Du Bois a nacionalismus Delanyho se spojil v jamajském rodákovi Marcusi Garveyem. Obhájce rasové segregace a čistoty a zakladatel Universal Negro Improvement Association (UNIA)²⁶ si za svůj životní cíl kladl přesídlení Afroameričanů do jednotného afrického státu. Garvey ale na rozdíl od svých předchůdců přistoupil k realizaci smělých plánů. Námořní společnost Black Star Line, již Garvey založil, měla sloužit k přepravě Afroameričanů do Afriky. Garvey z této společnosti učinil majetek svých následovníků, jelikož akcie firmy se prodávaly na schůzích UNIA, čímž dodal masám černochů pocit konkrétního podílení se na společném zájmu.²⁷ Ačkoliv popularita UNIA neznala mezí a v polovině dvacátých let mělo hnutí oficiálně půl milionů členů, úspěch této organizace stál a spíše padal s osobou zakladatele a prezidenta. Garvey veřejně obdivoval Hitlera s Mussolinim a dokonce přirovnal cíle UNIA ke Ku Klux Klanu, když řekl. „Ku Klux Klan chce učinit z Ameriky čistě bělošskou zem, UNIA chce z Afriky učinit čistě černošskou

²³ Walter Rucker, „A Negro Nation Within the Nation: W.E.B. Du Bois and the Creation of Revolutionary Pan-Africanist Tradition, 1903-1947,” *The Black Scholar* 32, č. 3/4 (podzim 2002): 38, <http://search.proquest.com/> (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

²⁴ V překladu Národní asociace pro pokrok barevných lidí.

²⁵ Sean Elias, „W.E.B. Du Bois, Race and Human Rights,” *Societies Without Borders* 4, č. 3 (říjen 2009): 289, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

²⁶ V překladu Světová černošská pokroková asociace.

²⁷ Jérémie Kroubo Dagnini, „Marcus Garvey: A Controversial Figure in the History of Pan-Africanism,” *Journal of Pan African Studies* 2, č. 3 (březen 2008): 200, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

zem.“²⁸ Jeho závratná kariéra skončila roku 1925, kdy byl obviněn z podvodu a o dva roky později byl deportován zpět na Jamajku.

Všem výše zmíněným osobám lze přičíst určitý vliv při formování osobností či hnutí, která se naplno projevila v 60. letech. Militantní abolicionisté Walker s Garnetem byli prvními obhájci ozbrojené sebeobrany, kterou propagoval Malcolm X a následně ji v 60. letech ve skutečnost převedlo několik skupin. Separatisté Delany a Garvey²⁹ byli součástí Malcolmovy vězeňské četby a jejich výzvy k teritoriální separaci chtěla na konci 60. let uskutečnit skupina Republic of New Afrika. Booker T. Washington demonstroval, že separovaná černošská škola může mít vysokou kvalitu a vychovávat budoucí elitu. Du Bois se svým pojetím institucionální separace s důrazem na samostatnost černochů jasně odráží v hodnotách Black Power.

²⁸ Ibid, 202.

²⁹ Malcolmovův otec byl dokonce členem UNIA a ve třicátých letech s sebou bral mladého Malcolma na shromáždění upadající organizace.

James R. Grossman, „A Chance to Make Good: 1900 – 1929,” v *To Make Our World Anew: A History of African Americans*, 408.

2 Nation of Islam a Malcolm X

Organizace Nation of Islam, sdružující své následovníky kolem neortodoxní a značně pokřivené formy islámu, již od svého vzniku roku 1930 prezentovala radikální myšlenku černošského separatismu. Avšak do povědomí široké veřejnosti se toto hnutí dostalo až v polovině 50. let, a to hlavně díky ohnivě povaze svého nového ministra Malcolma X. Zásluhou nekonečné agitace, přesvědčivé rétoriky a intimní znalosti podmínek v černošských ghettech rozšířil Malcolm původní učení Wallace Fard Muhammada mezi černochoy po celých USA a sám se stal prominentní veřejnou osobností. Pro nástup černošského nacionalismu v polovině 60. let je však zcela zásadní Malcolmovo vystoupení z Nation of Islam a názorové oproštění se od vlivu vůdce hnutí, Elijah Muhammada.

2.1 Historie a ideologie Nation of Islam

Roku 1929 Wallace Fard Muhammad založil muslimskou organizaci Allah Temple of Islam, aby ji hned za rok kvůli problémům s policií přejmenoval na Nation of Islam.³⁰ Po Fardově záhadném zmizení v roce 1934 se po letech nástupnického boje nejlépe zorientoval jeho důvěrník Elijah Muhammad, který poté, co přesunul sídlo do Chicaga, stanul v čele hnutí, kde vydržel až do své smrti v roce 1975. Absolutní nedotknutelnost a fanatický obdiv k oběma těmto osobnostem jsou základními rysy organizace. Zatímco Fard sám sebe prezentoval jako Alláhova proroka, Elijah Muhammad z něj ve svém kázání učinil rovnou Alláhovu inkarnaci, přičemž sám se stylizoval do role jeho posla.³¹ Tento mýtus se stal neochvějným dogmatem pro všechny následovníky hnutí.

Muhammadovo učení nejvíce rezonovalo mezi černochoy, kteří se ocitli v deziluzi poté, co se s vyhlídkami na výrazně lepší život přestěhovali na sever.³² Vedle těchto migrantů představovali druhou cílovou skupinu Nation of Islam ti z úplného dna společenského žebříčku, jako například černošští vězni či narkomani. Tento trend dokazuje John Drabble

³⁰ Jeden z členů Allah Temple of Islam byl obviněn z rituální vraždy a Fardovi bylo nakázáno organizaci zrušit. Jejím přejmenováním se však dalšímu stíhání vyhnul.

Daniel Pipes, „How Elijah Muhammad Won,” *Commentary* 109, č. 6 (červen 2000): 32, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 25. dubna, 2013).

³¹ Nuri Tinaz, „The Nation of Islam: Historical evolution and...,” *Journal of Muslim Minority Affairs* 16, č. 2 (červenec 1996), <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 25. dubna, 2013).

³² Ibid.

svým tvrzením, že až „90% dospělých mužských členů chrámu č. 7 v Harlemu mělo na počátku 60. let kriminální záznam“³³. Dle Malcolma X, který sám konvertoval ve vězení, jen těm z úplného „bahna společnosti“³⁴ mohla víra v Alláha a Muhammadovo vedení zcela změnit život a přivést do něj nový smysl. Podstatou tohoto obrození bylo odvrhnutí všech zlých svodů dosavadního života a oddání se velmi přísnému kodexu, který naopak pro mnoho potenciálních adeptů představoval zásadní překážku. Morální čistota a sebekontrola byly totiž prvním krokem k vymanění se z područí bělochů, a proto bylo dodržování pravidel kontrolováno a případné přestupky trestány.³⁵ Právě tito lidé se pak stávali nejvěrnějšími následovníky, pro něž bylo šíření svých zkušeností a verbování nových členů počtou.³⁶

Zásady a hodnoty, na kterých stál Nation of Islam, v mnoha případech zcela odporovali víře ortodoxních muslimů. Samotný výklad vzniku světa, lidské rasy a následně rasového konfliktu nijak s muslimskou vírou nekorespondoval a byl uznáván pouze v řadách tohoto hnutí. Základem je tvrzení, že první lidé žili v oblasti Mekky a byli černé barvy pleti. Bílá rasa údajně vznikla, když byl geniální vědec Jakob i se svými 59 999 příznivci za své kázání vyhnán z města na ostrov Patmos, kde jako pomstu započal proces řízené degradace černého genu, který byl stovky let po Jakobově smrti kolem roku 4600 př. n. l. pomocí kontrolovaného rozmnožování čím dál světlejších jedinců završen zrodem bílé, ďábelské rasy.³⁷

Smyslem této divoké interpretace lidských dějin bylo poskytnutí prorocství, ke kterému by se afroameričtí muslimové mohli upnout jako ke spáse. Toto prorocství hlásalo, že po tisících letech útlaku bělochů má dojít k narození nekonečně moudrého a mocného člověka tmavé pleti, skrze nějž bude opět nastolena vláda původních lidí, černochoů. Tímto mesiášem, znovuzrozeným Alláhem, měl být Wallace Fard a Elijah Muhammada jeho osobně zvoleným

³³ John Drabble, „Fighting Black Power-New Left coalitions: Covert FBI media campaigns and American cultural discourse, 1967 – 1971,“ *European Journal of American Culture* 27, č. 2 (2008): 75, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

³⁴ Nuri Tinaz, „The Nation of Islam: Historical evolution and...“

³⁵ Muslimové měli kromě konzumace vepřového a užívání návykových látek zakázáno například také dlouhé vyspávání, tanec a neuctivé chování, obzvláště k ženám.

Malcolm X a Alex Haley, *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley* (New York: Ballantine Books, 1965, 23. vydání 1990), 221-222.

³⁶ Ibid, 259-261.

³⁷ Ibid, 164-166.

prorokem.³⁸ Zatímco Elijah Muhammad představoval pro černé muslimy nejvyšší autoritu opředenu neznámým až mystičným, popularita jeho chráněnce a mluvčího Malcolma X vycházela z jeho životního spojení s ghettem a tudíž přímou zkušeností s tím, co černochoy v nich žijící sužovalo.

2.2 *Malcolm X a jeho působení v Nation of Islam*

Malcolm, jenž se narodil roku 1925 v Nebrasce rodině Littleových³⁹, je nejzářnějším příkladem fanatické oddanosti Elijah Muhammadovi mezi těmi, kteří se k Islámu obrátili na samotném dnu. Během svého působení v organizaci v letech 1952 až 1964 ve všech veřejných vystoupeních odkazoval na Muhammada jako na spasitele Afroameričanů, přičemž svou úlohu na rozvoji hnutí neustále marginalizoval a všechny zásluhy připisoval právě Muhammadovi.⁴⁰

V Malcolmových plamenných projevech se nejlépe odrážel základní pilíř ideologie Nation of Islam pranýřující křesťanství jako nástroj „bílých ďáblů“, jehož cílem bylo klamání černochoy vyhlídkou na sladký posmrtný život.⁴¹ Přestože se Malcolm s konkrétním násilím ze strany bělochů vůči své osobě nesetkal, vzhledem k rodinným zkušenostem přijal toto učení rychle za své. Vedle zlynčování otce, pravděpodobně kvůli členství v Garveyho UNIA, byla pro jeho život určující událost, která se odehrála ještě před jeho narozením. Za svou světlejší pokožku vděčil muži, který znásilnil jeho babičku. Své pocity při pomyšlení na něj Malcolm formuloval takto: „Kdybych mohl, odčerpal bych veškerou krev toho násilníka znečišťující mé tělo a pleť, protože nesnáším každou jeho kapku, která ve mně koluje.“⁴²

Z přesvědčení o apriorní špatnosti bělochů vyplývá zásadní rozdíl mezi hnutím za lidská práva v čele s Martinem Lutherem Kingem a Malcolmem X. Zatímco na segregovaném jihu bojovali Afroameričané za integraci do většinové společnosti a uznání svých práv jako občanů USA, Nation of Islam imponující hlavně černochoy ve městech na severu a západu

³⁸ Ibid, 166-167.

³⁹ X, které mu bylo oficiálně přiděleno po vyplnění členství v Nation of Islam, bylo vnímáno jako zbavení se okovů v podobě příjmení uvaleného na jedincovi předky jejich otrokářským majitelem.

⁴⁰ Ibid, 291-293.

⁴¹ Herbert Berg, „Mythmaking in the African American Muslim Context: The Moorish Science Temple, the Nation of Islam, and the American Society of Muslims,” *Journal of the American Academy of Religion* 73, č. 3 (září 2005), 693-694, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 22. dubna, 2013).

⁴² Malcolm X a Alex Haley, *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley*, 202.

země viděl jako jediné východisko separaci od USA a vytvoření státu nového. Jako hlavní důvod k separaci dle Muhammadova učení popsal Malcolm X v jednom ze svých televizních vystoupení na počátku 60. let zkorumpovanost a nemravnost západní společnosti, „která se nevyhnutelně řítí do propasti, do které by v případě integrace stáhla také všechny černochoy“⁴³. Přibližně ve stejné době před televizními kamerami poskytl svůj pohled na rozdíl mezi integrací a separací. Sdělil: „O segregaci se jedná, když jsou váš život a vaše svoboda kontrolovány a regulovány někým jiným. Segregace je uvalena nadřazenými na podřízené. Ale separace je docílena dobrovolně, dvěma rovnocennými partnery pro jejich vzájemné dobro“⁴⁴. Nation of Islam nesdílel myšlenky panafricanismu o africké domovině, nýbrž požadoval oddělení části USA, na které by vznikl svobodný stát černochoy.⁴⁵

Ačkoliv ultimátní cíl, zlepšení životních podmínek Afroameričanů, byl pro Nation of Islam i hnutí za práva černochoy společný, rozdílné cesty a prostředky k jeho dosažení představovaly nepřekonatelnou překážku ve vzájemných vztazích. Zlomový bod představuje celostátní odvysílání dokumentu o Nation of Islam „The Hate That Hate Produced“⁴⁶ v roce 1959, po kterém se organizace stala terčem kritiky jak ze strany bělochů, tak i černochoy obhajujících integraci. Obvinění z převráceného rasismu, snahy vydávat se za černošskou většinu a ohrožení všech dosavadních pokroků hnutí zprvu zůstaly na Muhammadův rozkaz nezodpovězeny s úmyslem dále neprohlubovat propast mezi samotnými černochoy.⁴⁷ Avšak tato zdrženlivost nevydržela dlouho a v následujících letech se Malcolm X do obhájců integrace pouštěl stejně vehementně jako do bělochů.

Malcolm obviňoval zastánce integrace z pokrytectví, nazýval je „černá těla s bílými hlavami“ a prohlašoval je za pouhé loutky, které ve skutečnosti jednají na rozkaz bílých politiků či byznysmenů.⁴⁸ V jednom ze svých posledních projevů v Nation of Islam na

⁴³ Ibid, 246.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Algernon Austin, „Rethinking race and the Nation of Islam, 1930-1975,“ *Ethnic and Racial Studies* 26, č. 1 (leden 2003), 64-66, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 22. dubna, 2013).

⁴⁶ V překladu: „Nenávist produkující nenávist“

⁴⁷ Malcolm X a Alex Haley, *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley*, 240-243.

⁴⁸ Ibid, 242-244.

podzim 1963 Malcolm kontroverzní analogií přirovnal tyto černochoy k domácím otrokům.⁴⁹ Tito otroci žili v daleko lepších podmínkách než ostatní, jelikož se starali o pohodlí a osobní potřeby pána. Kvůli mnoha privilegiím, která jim tato služba přinášela, nejenže nepomýšleli na útěk, naopak se často otrokářů, hlavně svého majitele, zastávali.⁵⁰ Vrcholem Malcolmovy kritiky vůči snahám hnutí za lidská práva byl slavný pochod na Washington ze srpna 1963, který je všeobecně považován jako zásadní krok ke schválení Civil Rights Act⁵¹ v roce 1964. Malcolm pochod označil jako „Frašku z Washingtonu“, který se stal pouhým bělochy sponzorovaným „piknikem“, na němž se černoši objímali se svými utlačovateli.⁵²

Po celou dobu svého působení v Nation of Islam byl Malcolm nejvěrnějším Muhammadovým služebníkem. Proto pro něj bylo v roce 1963 strašlivé zjištění, že právě Muhammad se dopouští opakovaných hříchů v podobě cizoložství. Ačkoliv bylo potvrzení těchto již několik let se šířících zvěstí pro Malcolmův zdrcující, jeho víra v Muhammadovu výjimečnost a význam byla tak silná, že jeho cizoložství začal obhajovat jak před sebou samým, tak před veřejností.⁵³ Avšak již v té době Muhammad Malcolmův kvůli jeho popularitě považoval za hrozbu pro svou jinak neochvějnou pozici.

V prosinci 1963 Malcolmovi udělil tříměsíční zákaz jakkoliv veřejně vystupovat a promlouvat, jelikož porušil jeho nařízení nevyjadřovat se k atentátu na prezidenta Kennedyho. Ačkoliv se Malcolm dobrovolně a bez protestu této klatbě podvolil, ostatním muslimům byl prezentován jako rebel, jenž se dopustil ještě jiného, velmi těžkého hříchu.⁵⁴ Za těchto okolností po vypršení svého trestu v březnu 1964 Malcolm veřejně oznámil rozchod s organizací, kterou za dobu svého působení téměř bez cizí pomoci přetvořil ze spolku o pár steh členech na celonárodní hnutí s členskou základnou sahající do všech velkých měst a čítající desítky tisíc Afroameričanů. Zatímco Muhammadova autorita působila pouze na členy

⁴⁹ „Message to Grassroots,“ Proslov Malcolmův X v Detroitu, Michigan z 10. října 1963,

Teachingamericanhistory.org, <http://teachingamericanhistory.org/library/index.asp?document=1145>, (Poslední přístup 27. dubna, 2013).

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ V překladu: Zákon o občanských právech

⁵² Malcolm X a Alex Haley, *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley*, 279-281.

⁵³ Ve svých projevech se Malcolm nikdy vysloveně nezmiňoval o Muhammadově cizoložství, nýbrž začal opakovaně přednášet o tom, že mužovy dobré skutky vždy převáží jeho hříchy.

Ibid, 294-298.

⁵⁴ Ibid, 302-303.

Nation of Islam, Malcolмова popularita mělo daleko širší základnu, a proto po svém osamostatnění musel čelit nové roli jakéhosi lidového vůdce.

2.3 Transformace Malcolma X

Poslední rok Malcolмова života je charakteristický umírněním postoje vůči zastáncům integrace a naopak větším důrazem na roli samotných černochoů v procesu jejich emancipace. Také se zbavil přesvědčení o vrozeném zlu u bělochů, nicméně o to radikálnější byl vůči těm, které sám považoval za rasisty. Ve svých vystoupeních se začal více věnovat otázkám ekonomické samostatnosti, sebeobrany a také černošské identity. Malcolm již delší dobu poukazoval na uměle vytvořenou identitou, která se skrývala za pojmenováním všech černochoů slovem „negro“. Dle Malcolma je „negro“ otrokáři uměle vytvářovaná rasa, která zařeknutím své bohaté historie a zvyků automaticky přijala méněcennou roli.⁵⁵ Proto ve všech svých veřejných vystoupeních i autobiografii o černoších mluví jako o „takzvaných negro“ a sám vyzývá k užívání pojmu „black“.

Ve své autobiografii jako zářný příklad „negro“ uvádí Malcolm sám sebe v době, kdy se pohyboval v podsvětí Harlemu a bostonského Roxbury. A jako zásadní rys tohoto „dobrovolného“ uznání méněcennosti u mladých černochoů uvádí populární nošení účesu „conk“, což bylo velmi bolestivé umělé narovnávání vlasů pomocí směsi vazelíny, mýdla a louhu, po kterém vlasy přišly o přirozenou kudrnatost. Na svůj vlastní „conk“ Malcolm vzpomíná jako na „první velký krok k sebedegradaci“⁵⁶. Ve dříve zmíněném projevu z podzimu 1963 právě pomocí „negro“ a „black“ rozlišil mezi revolucí, kterou Afroameričané očekávají a kterou potřebují. Zde zaútočil na vůdce černošského hnutí, jejichž „negro“ revoluci označil za pokus o jedinou nenásilnou revoluci v historii, který nemá šanci na úspěch.⁵⁷ Dle něj nutnou „black“ revoluci spojil se světovým antikoloniálním hnutím a zdůraznil, že zatímco jsou černoši ochotni krváčet ve všech válkách vedených Spojenými státy, doma tváří v tvář atentátům na vlastní děti hlásají nenásilí.⁵⁸

⁵⁵ Malcolm X a Alex Haley, *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley*, 162-163.

⁵⁶ Ibid, 54.

⁵⁷ „Message to Grassroots“, Proslov Malcolma X v Detroitu, Michigan z 10.října 1963,

Teachingamericanhistory.org, <http://teachingamericanhistory.org/library/index.asp?document=1145>.

⁵⁸ Zde Malcolm odkazoval na nedávný bombový útok na kostel v Birminghamu v Alabamě, při kterém zahynuly 4 černé holčičky.

Ibid.

Za výše zmíněným vývojem v Malcolmově myšlení a vystupování stojí hlavně jeho cesta do Mekky a několika afrických zemí na jaře a v létě 1964. Kontakt s mnoha bělochy různých národností a z různých společenských tříd a také účasti na panafrických konferencích byly zásadními faktory jeho přeměny. Na ideologii Nation of Islam založený názor o „bílém ďáblu“ Malcolm X přehodnotil kvůli veskrze pozitivních zkušenostech, které měl s bělochy na svých cestách. Dokonce připustil omezenou spolupráci na společných zájmech jak s černochoy podporujícími integraci, tak s liberálními bělochy. Právě kázáním o „bílých ďáblech“ podložená obvinění, že ještě donedávna býval rasistou, však Malcolm rázně odmítal, jako například v únorový den 1965, pár hodin poté, co byl teroristy zničen jeho dům. „Nejsem rasista. Nevěřím v žádnou formu segregace ani nic podobného. Jsem pro bratrství všech, ale nevěřím ve vynucování bratrství na lidech, kteří jej nechtějí.“⁵⁹

Krom obvinění z rasismu bylo Malcolmovi vytýkáno, že jako mluvčí Nation of Islam obhajoval a někdy i vzýval násilí. Násilí Malcolm obhajoval jako obraný prostředek při vymáhání těch nejzákladnějších práv jako práva na vlastní život. Nicméně v některých svých vystoupeních skutečně vyloženě k násilí burcoval. Ve své slavné sérii projevů z jara a léta 1964, kterou sám Malcolm pojmenoval „Volební právo nebo kulka“ vyzývá černochoy, kteří jsou si ve sporu jisti, že zrovna oni jednají dle legálních či morálních zásad, aby „zemřeli, za to čemu věří“⁶⁰. Dodává však: „Ale neumírejte sami. Vezměte s sebou i toho druhého. To je pravý význam rovnosti.“⁶¹

Na svých cestách se setkal s mnoha projevy sympatií vůči situaci Afroameričanů, které podnítily jeho nově objevený důraz na internacionalizaci svého boje. Dokonce v období těsně před smrtí bylo jeho úmyslem postavit USA před tribunál OSN. Svůj záměr jasně definoval výrokem o rozdílu mezi občanskými a lidskými právy. „Pokud zůstaneme u boje za občanská práva, tak budeme moci další spojence hledat pouze uvnitř amerických hranic. Ale když se posuneme k boji za práva lidská, náš problém se stane mezinárodním a pak se

⁵⁹ „After the Bombing,“ Proslov Malcolma X v Detroitu, Michigan z 14. února 1965, *Malcolmsonline.com*, <http://www.malcolmsonline.com/speeches-after-bombing.html>. (Poslední přístup 24. dubna, 2013).

⁶⁰ „The Ballot or the Bullet,“ Proslov Malcolma X v Clevelandu, Ohio z 3. dubna 1964, *Teachingamericanhistory.com*, <http://teachingamericanhistory.org/library/index.asp?document=1147>. (Poslední přístup 29. dubna, 2013).

⁶¹ Ibid.

můžeme obrátit pro pomoc k bratrům z Afriky, Latinské Ameriky, Asie a jinde⁶². V případě, že by se případ Afroameričanů k tribunálu dostal, byl si Malcolm jist podporou mnoha afrických národů.

Avšak největší překážkou v tomto procesu dle něj byla podpora samotných Afroameričanů. Tato neschopnost sjednotit se ve společném zájmu byla dle něj výsledkem nepřítomnosti společné identity, za což Malcolm vinil prominentní černošské vůdce.⁶³ Tomuto obvinění odpovídá dříve zmíněné Malcolmovo rozlišování „negro“ a „black“. Malcolmův důraz na identitu a pospolitost mezi Afroameričany vyjádřil Frederick D. Harper slovy: „Černošská jednota a soudržnost znamenají moc; ekonomickou a politickou černou moc, která umožňuje kontrolovat černošské komunity a určovat osud černochoů“⁶⁴. Význam slova „power“ neboli moc v boji za dosažení černošských práv symbolizuje Malcolmův výrok: „Jediná věc, kterou ten u moci respektuje, je moc.“⁶⁵ Právě tato domněnka, že jednotná komunita podněcuje ekonomickou samostatnost a politickou reprezentaci, je základem konceptu Black Power.

Malcolm byl zavražděn 21. 2. 1965 během jednoho ze svých projevů na domácí půdě v Harlemu. Po počátečních spekulacích byli za jeho vraždu nakonec odsouzeni tři členové Nation of Islam, ale obvinění z přípravy vraždy Elijah Muhammad odmítl se slovy „svůj konec na sebe přivolal sám svými pošetilými názory“⁶⁶. Právě ve vztahu těchto dvou mužů se odráží stinné stránky Malcolmova charakteru. Jak už jsem zmínil, Malcolm byl příkladem, jak se lidé v těžké životní situaci stali fanatickými následovníky Muhammada. Avšak troufám si říct, že Malcolm jako jediný přečetl stovky knih a nastudoval díla mnoha filosofů světových

⁶² Boj za práva černochoů v USA je označován jako „civil rights struggle“ neboli boj za občanská práva. Proto Malcolm vyzývá k přechodu k boji za lidská práva - „human rights struggle“.

„After the Bombing,“ Proslov Malcolma X v Detroitu, Michigan z 14. února 1965, <http://www.malcolmsonline.com/speeches-after-bombing.html>.

⁶³ Malcolm X a Alex Haley, *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley*, 346-347.

⁶⁴ Frederick D. Harper, „The Influence of Malcolm X on Black Militancy,“ *Journal of Black Studies* 1, č. 4 (červen 1971): 397, <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 1. května, 2013).

⁶⁵ „After the Bombing“, Proslov Malcolma X v Detroitu, Michigan z 14. února 1965, <http://www.malcolmsonline.com/speeches-after-bombing.html>.

⁶⁶ Alex Haley, epilog k *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley*, Malcolm X a Alex Haley, 450.

dějin.⁶⁷ Ani to mu však nezabránilo zcela se uzavřít okolnímu světu a bezmezně se oddat Muhammadově vůli. Odborník na rétoriku a projevy Thomas W. Benson si také povšimnul, že ve své biografii se Malcolm přiznává k domněnce, vyjivší se u něj po návštěvě Mekky, že celý svůj život byl provázen Alláhem, který jej vyvolil jako bojovníka Afroameričanů.⁶⁸ Toto přesvědčení o vlastním mesiášství se velmi podobá právě praktikám Nation of Islam.

Po svém vystoupení z této organizace Malcolm založil muslimskou skupinu Muslim Mosque Inc., ke které přidal po návratu z Afriky také politickou panafrickou organizaci Organization of Afro-American Unity. O obou těchto skupinách jsem se do této doby vědomě nezmínil, jelikož byly rozpuštěny hned po Malcolmově smrti a jejich význam je tedy minimální. Malcolmův odkaz byl totiž rok po jeho smrti zhmotněn zformováním hnutí Black Power, které také podnítilo vznik strany Černých Panterů.

⁶⁷Větší část svého sedmiletého pobytu ve vězení dle své autobiografie, trávil veškerý volný čas v knihovně studiem.

Ibid, 172-175.

⁶⁸ Thomas W. Benson, „Rhetoric and Autobiography: The Case of Malcolm X,” *Quarterly Journal of Speech* 60, č. 1 (únor 1974), 4-5, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 20. dubna, 2013).

3 Black Power, kulturní nacionalismus a Republic of New Afrika

Jak už bylo zmíněno, schválení Voting Rights Act se dá považovat za konec jednotného hnutí za práva černochoů. Spolu s o rok dřívějším přijetím Civil Rights Act jsou oba tyto zákony zcela určitě nezměrným úspěchem tohoto hnutí. Avšak problém ghett přetékajících černochoy bez přístupu k důstojnému ubytování, vzdělání, zdravotnictví a zaměstnání, nebyl těmito zákony nijak konfrontován. Vztek tamějších usedlíků tak vybuchl v podobě ideologie Black Power hlásající myšlenky černošského nacionalismu a revolty proti stávajícímu systému. Paralelně s Black Power také probíhalo kulturně-nacionalistické hnutí, jehož prominentními reprezentanty byli kontroverzní básník Amiri Baraka a Us Organization, která nabízela černochoům alternativní systém hodnot založený na afrických tradicích. Cílem černošského nacionalismu bylo institucionální, ekonomické i společenské osamostatnění černochoů, to vše však v hranicích Spojených států. Nicméně tento proud se zapříčinil o vznik organizace s požadavky separace teritoriální, Republic of New Afrika.

3.1 Ghetto = kolébka Black Power

Ve státech amerického jihu byla segregace legální záležitostí, takže primární cíl demonstrujících Afroameričanů byl zřejmý, přijetí zákonů potvrzujících sto let staré dodatky americké ústavy a sejmutí nálepky činící z černochoů podřadné bytosti. Avšak na severu a západě země si byli černoši s bělochoy před zákonem rovni, přesto životní podmínky obou ras od sebe nemohli být vzdálenější. Proto nemělo smysl protestovat proti zákonům, či vládě. Proto Black Power útočila na samotné základy americké společnosti.

Zajímavý postřeh ohledně absurdnosti integrace černochoů z ghett do většinové společnosti nabízí ve svém článku z roku 1966 Mark Battle⁶⁹. Požadovat integraci po obyvatelích ghett bylo dle něj nemožné, jelikož většina z nich měla v rámci každodenního života naprosto minimální kontakt s bílými Američany a jejich životním stylem.⁷⁰ Zároveň poukazyval, že pro dospívající černochoy bylo zcela nemožné se v tomto prostředí vyhnout drogám a kriminalitě.⁷¹ Battleovo svědectví o teenagech z ghetta koresponduje s osobní

⁶⁹ Battle byl tehdejší náměstkem ředitele US Labor Department (oddělení práce) v rámci programu boje s chudobou Johnsonovy Velké společnosti.

⁷⁰ Mark Battle, „The White Man Can't Help the Black Ghetto,” *Saturday Evening Post* 239, č. 3 (leden 1966), 10, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 30. dubna, 2013).

⁷¹ Ibid.

zkušeností Malcolma X. Do svých 21 let Malcolm stihnul být pasákem i drogovým dealerem, v jednu chvíli chodil v extravagantním drahém obleku s kapsami plnými peněz, aby vzápětí vše utratil za drogy. Ke konci svého života označil právě toto své mladé já a tisíce jemu podobných za „nejnebezpečnější černochoy v Americe“⁷². Tito mladí kriminálníci dle Malcolma dennodenně viděli, jak snažení jejich rodičů (pokud nějaké měli) o lepší život končí zmarem, a proto bylo jedinou jejich starostí obstarat si jakýmkoliv možným způsobem peníze a udržet si svou reputaci mezi ostatními kriminálními živly.⁷³

Právě tito teenageři byli často v prvních řadách nepokojů, které zaplavily americká města v druhé polovině 60. let. Největší bouře se odehrály v roce 1964 v Harlemu, o rok později v losangeleské čtvrti Watts a v roce 1967 v Newarku ve státě New Jersey a v Detroitu, Michigan. V roce 1968 zaplavila Spojené státy další vlna nepokojů, která byla okamžitým následkem zavraždění Martina Luthera Kinga. Po nepokojích v roce 1967 byla ustanovena Kernerova komise⁷⁴ s cílem vypracovat možné příčiny bouří. Průzkumy ve všech zasažených městech došla komise k závěru, že třemi hlavními příčinami byly opakovaná policejní brutalita vůči obyvatelům ghatt, nezaměstnanost a nedostatečné ubytovací podmínky ohrožující zdraví tamějších obyvatel.⁷⁵ Kromě policistů a následně Národní gardy, která byla u většiny nepokojů nasazena, byly adresátem hněvu Afroameričanů podniky a obchody vlastněné bělochy. Tento trend se objevil nejen u nepokojů ve Watts⁷⁶, nýbrž i bouře roku 1967⁷⁷ měly společné ničení majetku bílých podnikatelů a ušetření černošských podniků. Právě tuto ekonomickou závislost černochoy na podnicích vlastněných bělochy Black Power napadala a jedním z jejich cílů bylo dosažení ekonomické samostatnosti.

⁷² Malcolm X a Alex Haley, *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley*, 311.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Oficiální název zněl National Advisory Commission on Civil Disorders (Národní poradní komise pro občanské nepokoje).

⁷⁵ Report of the National Advisory Commission on Civil Disorders (New York: Bantam Books, 1968), 143. Citováno dle: John S. Adams, „The Geography of Riots and Civil Disorders in the 1960s,” *Economic Geography* 48, č. 1 (leden 1972), 26, <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 29. dubna, 2013).

⁷⁶ Gerald Horne, *Fire This Time: The Watts Uprising and the 1960s* (New York: Da Capo Press, 1997), 64-78. Citováno dle: Donna Murch, „The Many Meanings of Watts: Black Power, Wattstax, and the Carceral State,” *OAH Magazine of History* 26, č. 1 (leden 2012), 38, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

⁷⁷ Bertram M. Gross a Michael Marien, „The President’s Questions and Some Answers,” v *A Great Society?*, ed. Bertram M. Gross (New York: Basic Books, 1968), 13.

V půlce dekády prezident Lyndon Johnson v rámci své Velké společnosti spustil doposud nevídaný počet různých programů na pomoc chudým Američanům. Jeho kontroverzní kroky znamenaly například enormní nárůst rodin závislých na sociálních dávkách. Zatímco v roce 1960 obdrželo podporu 745 000 rodin, roku 1968 ze sociálních dávek žilo milion a půl rodin a v roce 1972 již dokonce neuvěřitelné tři miliony rodin.⁷⁸ Za tyto kroky se z řad černošských nacionalistů na Johnsona strhla vlna kritiky. Dle Malcolma X „sociální dávky podněcovaly lenost a dělaly z ghett ještě horší místa k životu“.⁷⁹ Stokely Carmichael a Richard Hamilton označili sociální podporu za další z koloniálních nástrojů Spojených států a pro Afroameričany namísto pouhé role příjemců z federálních rukou požadovali účast při rozhodovacím procesu, který by z černochů učinil spolutvůrce vlastního osudu.⁸⁰

3.2 Black Power - politická dimenze černošského nacionalismu

3.2.1 Zrod Black Power

Jako první s konceptem Black Power veřejně vystoupil v květnu 1966 černošský kongresman Adam Clayton Powell. Ten za základ černošské moci (Black Power) označil „černochům Bohem přidělena práva na vlastní instituce a společenský úspěch“⁸¹. Již o měsíc později se tento slogan nesmazatelně zapsal do života všech Afroameričanů. Na začátku června zorganizoval James Meredith, proslavený roku 1962 jako první černošský student na dříve segregované University of Mississippi, protestní Pochod proti Strachu za dodržování nově nabitých voličských práv z Memphisu, Tennessee do Jackson, Mississippi. Jelikož byl Meredith hned po začátku průvodu postřelen, sjeli se do Memphisu M. L. King a čerství

⁷⁸ Vincent Harding, Robin D. G. Kelley a Earl Lewis, „We Changed the World: 1945-1970,” v *To Make Our World Anew: A History of African Americans*, 524.

⁷⁹ Malcolm X a Alex Haley, *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley*, 271.

⁸⁰ Stokely Carmichael a Charles V. Hamilton, *Black Power: The Politics of Liberation in America* (Victoria: Penguin Books, 1967), 185-186.

⁸¹ Chuck Stone, „The National Conference on Black Power,” *The Black Power revolt: A Collection of Essays*, upravil Floyd B. Barbour (Boston: Extending Horizons Books, 1968): 189. Citováno dle: Algernon Austin, „Cultural Black Nationalism and the Meaning of Black Power,” *Conference Papers* (prezentováno na každoroční konferenci American Sociological Association, Atlanta, Georgia, 2003): 8, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

předsedové (SNCC)⁸² a (CORE)⁸³ Stokely Carmichael respektive Floyd McKissick, aby se ujistili, že průvod dojde do svého cíle.

Přibližně v polovině trasy v Greenwoodu byl Carmichael 17. června zatčen za porušení místního zákazu stanování, načež byl ještě ten samý večer propuštěn akorát včas, aby promluvil na pravidelném každodenním shromáždění. Davu sdělil: „Toto je po sedmadvacáté, co jsem byl zatčen a do vězení už více nepůjdu. Jediný způsob, jak se vymanit z útlaku bílých, je převzít moc. Provolávali jsme svobodu po šest let a nedostali jsme nic. Odted' začneme křičet Black Power!“⁸⁴. Tento okamžik se sice stal symbolem obratu v černošském hnutí 60. let, avšak pravý zlom lze hledat již o dva roky dříve.

Na jaře 1964 vznikla v Mississippi společnou snahou SNCC a místních obyvatel Mississippi Democratic Freedom Party (MDFP)⁸⁵, která si jako strana nehledící na rasu svých členů kladla smělý cíl oficiálně nahradit místní výlučně bílou sekci Demokratů. O osudu Demokratů v Mississippi se mělo rozhodnout na celonárodním stranickém konventu, který se měl v New Jersey konat v srpnu, tedy již po schválení Civil Rights Act. Přestože se MDFP dostalo podpory od devíti severních delegací a několika nezávislých demokratických spolků, byly jejich požadavky na konventu zamítnuty a naopak jim bylo doporučeno stávající mississippijské Demokraty podpořit.⁸⁶ Právě tento návrh postavit se za politiky, kvůli jejichž odvolání vše zorganizovali, zanesl do řad MDFP místo zklamání vztek.

Rozčarovaný Carmichael tak o rok později začal pracovat na způsobu, jak otestovat platnost nově schváleného Voting Rights Act v srdci samotného jihu. V Lowndes v Alabamě, okresu s jednou z nejrasističtějších pověstí v zemi, inicioval vznik politické strany Lowndes County Freedom Organization⁸⁷, která po dlouhých měsících příprav vznikla v březnu 1966. Za logo strany byl jako protipól bílého kohouta Demokratů zvolen černý panter, což předseda strany John Hulett odůvodnil slovy. „Když bude zahnán do rohu, panter povstane a bude

⁸² Student Nonviolent Coordinating Committee - v překladu Studentská nenásilná koordinační komise

⁸³ Congress of Racial Equality - v překladu Kongres rasové rovnosti

⁸⁴ Gene Roberts, „Marchers Stage Mississippi Rally,“ *New York Times* (18. června 1966): 28. Citováno dle: Gene Roberts a Hank Klibanoff, *The Race Beat*, 399.

⁸⁵ V překladu Mississippijská demokratická svobodná strana

⁸⁶ Stokely Carmichael a Charles V. Hamilton, *Black Power: The Politics of Liberation in America*, 99-101.

⁸⁷ V překladu Svobodná organizace okresu Lowndes

bojovat o svůj život.“⁸⁸ Ačkoliv ani jeden ze sedmi stranických kandidátů v místních volbách v listopadu 1966 neuspěl, Carmichaelovi a jeho kolegům z SNCC se přibližně za rok a půl podařilo dopomoci k volební registraci téměř 4000 místních Afroameričanů.⁸⁹ Tyto dvě zkušenosti s politickou mašinou přispěli ke Carmichaelově radikalizaci, takže se poté, co stanul v čele SNCC, stal hlasem všech rozhněvaných Afroameričanů. SNCC pod jeho předsednictvím upustila od předchozí taktiky nenásilí, což ještě povýšil Carmichaelův nástupce H. Rap Brown, který naopak násilný odpor začal vyloženě propagovat.

3.2.2 Podstata Black Power

Přestože zásady a požadavky Black Power byly sepsány Carmichaelem a Richardem Hamiltonem roku 1967 ve stejnojmenné knize, nedá se o tomto hnutí hovořit jako o zcela homogenním jevu. Carmichael jako předseda SNCC je sice s pojmem Black Power bytostně spojen, nicméně fakt, že tento koncept nebyl nikdy oficiálně reprezentován žádnou organizací, znamená, že různí lidé si s ním mohli spojovat různé věci. Proto toto heslo na konci 60. let přišlo o svou původní revolucionářskou reputaci a hlásili se k němu lidé, kteří se s Carmichaelem a následujícím předsedou SNCC H. Rap Brownem zásadně neztotožňovali.⁹⁰ Elementární poselství Black Power však přetrvalo a myšlenky černošské solidarity, ekonomické soběstačnosti a politické reprezentace se tímto způsobem dostaly k dalším lidem.

Klíčový rozdíl mezi nacionalismem v pojetí Delanyho, Garveyho, či Nation of Islam a nacionalismem hlásaným pod hlavičkou Black Power je absence požadavku teritoriální separace. Naopak lidé mobilizující se pokřiky o černé moci se ke svému občanství hlásili, a jejich cílem tudíž bylo dosažení právě symbolu moci, politické a ekonomické samostatnosti. Dle Carmichaela však byly obě tradiční politické strany spolu s většinou amerických institucí nositeli rasistických hodnot, a tak bylo zcela zásadní vytvoření vlastních černošských stran a organizací.⁹¹ Při kritice politického systému si Carmichael podobně jako Malcolm nebral servítky ani s příslušníky vlastní rasy. Tehdejší afroameričtí politici, jak Demokraté, tak

⁸⁸ Vincent Harding, Robin D. G. Kelley a Earl Lewis, „We Changed the World: 1945-1970,” v *To Make Our World Anew: A History of African Americans*, 518.

⁸⁹ Stokely Carmichael a Charles V. Hamilton, *Black Power: The Politics of Liberation in America*, 108-127.

⁹⁰ William J. Wilson, „Revolutionary Nationalism ,Versus‘ Cultural Nationalism Dimensions of the Black Power Movement,” *Sociological Focus* 3, č. 3 (jaro 1970): 45, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).

⁹¹ Stokely Carmichael a Charles V. Hamilton, *Black Power: The Politics of Liberation in America*, 56-60.

Republikáni, byli dle něj pouhými loutkami establishmentu, které před službou černošské komunitě upřednostňovaly stranickou loajalitu, a tudíž nepřinášely žádná pozitiva v boji za lepší budoucnost černochoů.⁹²

Právě Afroameričané, kteří se stali součástí amerického politického systému, jsou zářným příkladem toho, jak Carmichaelův výklad Black Power nahlíží na proces společenské integrace. Svým dobrovolným začleněním do většinové společnosti totiž údajně přispěli k upevnění dogmatu, že jedinou nadějí na dosažení kvalitního života je odstříhnutí se od černošské komunity. Z tohoto hlediska je integrace de facto pouhým způsobem, jak upevnit ideu apriorní nadřazenosti bělochů.⁹³ Proto ve svém projevu na kalifornské univerzitě v říjnu 1966 Carmichael jako jedinou přípustnou formu integrace uvedl integraci obousměrnou, čímž vyzýval bělochy k životu v ghettech. Vědom si absurdnosti svého návrhu vzkázal Americe: „Pokud věříte v integraci, můžete se přestěhovat do Watts. Můžete poslat svoje děti do školy v ghettu.“⁹⁴

Základním rysem Black Power je tedy silný důraz na posílení role černošské komunity a hodnot v ní přetrvávajících v každodenním životě Afroameričanů. Z toho důvodu bylo zcela klíčové, aby tato komunita byla samosprávná, a jak už bylo zmíněno, především ekonomicky soběstačná. K tomu bylo zapotřebí ukončit její exploataci bílými podnikateli. Ve svém článku z roku 1969 referoval Victor H. Palmieri, bývalý náměstek ředitele již zmíněné Kernerovy komise, o stavu černošského byznysu v ghettech takto...“počet významných podniků vlastněných a provozovaných černochoy je asi přibližně stejný jako počet černých ředitelů a top manažerů národních korporací“⁹⁵. Pro řešení tohoto problému byla nutná participace těch, kteří ve svých specifických oborech dokázali dosáhnout na určitý stupeň odbornosti, tedy černošských elit. Jejich potenciální přínos pro komunitu spočíval v sdílení svého know-how a tím pádem přispění k procesu vytváření nové generace elit. Vzhledem k tomu, že kariérní postup byl víceméně spojen s integrací do většinové společnosti, zdůrazňuje Carmichael v tomto ohledu důležitost těch, které však hned vzápětí uráží. Tvrdí, že ti, kteří to s progresem

⁹² Ibid, 26-30.

⁹³ Ibid, 67-69.

⁹⁴ „Black Power“, Proslov Stokelyho Carmichaela na University of California, Berkeley z 29. října 1966, *Voicesofdemocracy.umd.edu*, <http://voicesofdemocracy.umd.edu/carmichael-black-power-speech-text/>. (Poslední přístup 29. dubna, 2013).

⁹⁵ Victor H. Palmieri, „Business and the Black Revolt,“ *California Management Review* 11, č. 4 (léto 1969): 34-35, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 1. května, 2013).

černošské komunity myslí upřímně, budou muset obětovat svá zaměstnání a jakýkoliv komfort, jelikož není možné proti někomu brojit a zároveň jím být odměňován.⁹⁶

Black Power navazuje na Malcolma X v pojetí černošské identity, jejíž specifikování považovali jak Malcolm tak Carmichael za velmi důležité právě pro zlepšení situace v ghettech. Carmichael dále rozvíjí Malcolmův důraz na užívání slova „black“ popřípadě „African-American“. Black Power k oproštění se od slova „negro“ nabádalo jako k distancování se od předsudků, které v předchozích dekáдах o černoších kolovaly, a naopak naléhalo na používání „African-American“, což naopak značilo přijetí svého afrického dědictví.⁹⁷ Zde tak leží kořeny populárního hesla „Black is beautiful“⁹⁸, kterým černoši oslavovali své typické fyzické znaky, jako silné rty a kudrnaté vlasy. V Carmichaelově domovské SNCC dokonce posedlost „pravým“ africkým vzhledem zašla tak daleko, že někteří členové se světlejší pokožkou se stali terčem kritiky a perzekuce.⁹⁹

Tento názorný příklad dokazuje, že pravá radikalita Black Power spočívala v jeho blízkém spojení s Carmichaelem a SNCC. Carmichael sice tento pojem uvedl do oběhu americké společnosti a definoval jeho základní cíle, nicméně, jak už jsem zmínil, Black Power začalo žít vlastním životem. Toto heslo reprezentovalo touhu černošů být právoplatnými občany USA, avšak s možností zachovat si vlastní hodnoty a praktikovat vlastní tradice a zvyky. Velmi výstižně tento zdánlivý protimluv vystihuje dnes již legendární scéna z letních olympijských her 1968 v Mexiku, kde při slavnostním ceremoniálu po závodě na 200 metrů američtí medailisté Tommie Smith a John Carlos při národní hymně se sklopenými hlavami zvedli zaťatou pěst k nebi - známé gesto, kterým se prezentovali sympatizanti Black Power a především Černých panterů. Důležité však je svědectví, že Smith, který tuto manifestaci podnítl, Carlosovi těsně před ceremoniálem sdělil. „Národní hymna je pro mě svatá, takže to nesmíme pokazit. Musí to být čisté a strohé.“¹⁰⁰

⁹⁶ Stokely Carmichael a Charles V. Hamilton, *Black Power: The Politics of Liberation in America*, 31.

⁹⁷ Ibid, 51-52.

⁹⁸ Černá je krásná

⁹⁹ Ben L. Martin, „From Negro to Black to African American: The Power of Names and Naming,” *Political Science Quarterly* 106, č. 1 (jaro 1991): 93, <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

¹⁰⁰ Simon Henderson, „‘Nasty Demonstrations by Negroes’: The Place of the Smith-Carlos Podium Salute in the Civil Rights Movement,” *Bulletin of Latin American Research* 29 (březen 2010): 73, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).

V té době již Carmichael nebyl ani předsedou SNCC a jeho primární zájem se podobně jako u Malcolma přesunul do roviny panafricanismu. Na jeho nově objevený panafricanismus se dá pohlížet jako na další stupeň v jeho osobnostním vývoji. Již jako vysokoškolský student se totiž Carmichael výrazně podílel na Freedom Rides¹⁰¹, čili byl součástí hnutí pasivního odporu. Neúspěchy politických stran, na kterých se podílel, a policejní násilí byly faktory jeho radikalizace. Když se mu ani takto nedostalo úspěchů, obrátil se právě na panafricanismus.

3.2.3 Panafricanismus Stokelyho Carmichaela a H. Rap Brown v čele SNCC

V čele SNCC Carmichael setrval pouze rok a v roce 1967 z funkce předsedy odstoupil. Začal být více spojován s Černými pantery, jejichž oficiálním členem se vzápětí stal. Nicméně v roce 1969 odstoupil také z této organizace, jelikož jej znepokojovali stále větší vazby Panterů na bílé radikály a jejich vzájemná spolupráce.¹⁰² V té době již měl za sebou zahraniční cestu z roku 1967, jejíž destinace (Kuba, Vietnam, Čína) odrážejí Carmichaelův stále větší důraz na spolupráci Afroameričanů se zeměmi třetího světa, jejichž důležitost dle Donalda McCormacka zdůrazňoval v každém svém projevu.¹⁰³ Klíčovou pro něj však ve stejném roce byla návštěva západoafrické Guiney. V roce 1969 se do Guiney vrátil a zůstal zde natrvalo. Jméno Kwame Ture, které přijal, bylo sloučeninou jmen obou jeho mentorů, ghanského exilového prezidenta Kwame Nkrumaha a guinejského prezidenta Sékou Toureho. Natrvalo se Carmichaelovým hlavním zájmem stala podpora afrických států a boj za práva černochů v USA byl odsunut na vedlejší kolej.

Zatímco Carmichael přetvořil SNCC z organizace uznávající mantru nenásilí na skupinu násilí v nutné podobě obhajující, jeho předsednický nástupce H. Rap Brown SNCC posunul rovnou k vzývání násilí, načež ji zcela zahubil. Brown se proslavil svým projevem v červenci 1967 v Cambridgi, Maryland, během něž nabádal místní obyvatele k násilnému odporu a nošení zbraní. Vzhledem k tomu, že okamžitě po projevu po něm neznámý atentátník vystřelil, město explodovalo v nepokoje a Brown byl následně obviněn

¹⁰¹Jízdy svobody – iniciativa CORE z roku 1961, při níž se bílí i černí dobrovolníci vydávali na jih a provokativně testovali dodržování zákona o zákazu segregace v mezistátních autobusech a na stanicích.

¹⁰² Donald J. McCormack, „Stokely Carmichael and Pan-Africanism: Back to Black Power,” *The Journal of Politics* 35, č. 2 (květen 1973): 404, <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).

¹⁰³ Ibid, 391.

z podněcování násilí, což jej uvrhlo do nekonečného konfliktu se zákonem.¹⁰⁴ Brown jako předseda SNCC tuto organizaci přivedl k zániku, jelikož mezi léty 1968 a 1970 se neustále pohyboval na hranici zákona, aby nakonec roku 1971 po přestřelce s policií putoval na pět let do vězení.¹⁰⁵

3.3 Kulturní dimenze černošského nacionalismu

Black Power vyzývala k budování černošské identity s cílem dosáhnout ekonomické a politické soběstačnosti. Carmichael však v tomto procesu poměrně opomíjel význam umění kultury. Maulana Karenga své přesvědčení formuloval takto. „Nemůžete dosáhnout revoluce bez kultury, protože kultura je hodnotový systém, který černochoy naučí revoluci ocenit.“¹⁰⁶ Karenga chtěl za pomoci své organizace Us¹⁰⁷ podnítit Afroameričany k většímu důrazu na své africké kořeny. Pod hlavičku kulturního nacionalismu také spadá černošský umělecký proud Black Arts Movement¹⁰⁸, který podněcoval černochoy k publikaci svých uměleckých děl. Tento proud zpopularizoval LeRoi Jones později známý jako Amiri Baraka.

3.3.1 Amiri Baraka a Black Arts Movement

Z obsahového hlediska byla Barakova poezie rozhodně silně pokřivená a velmi nebezpečná. Tématem jeho básní bylo totiž hlavně násilí a ve většině případů násilí sexuální páchané na bílých ženách. Barakovo dílo bylo však odrazem jeho lidských kvalit. Baraka byl šovinista a promiskuita, jehož eskapády se koncem roku 1965 podepsaly pod smrtí 18leté dívky, matky

¹⁰⁴ Michael Ekwueme Thelwell, „H. Rap Brown/Jamil Al-Amin: A Profoundly American Story,” *Industry Overview* 274, č. 10 (březen 2002): 29-30, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Maulana Karenga, „Revolution must wait for the people, *Los Angeles Free Press* (16.květen 1969), 14. Citováno dle: Scot Ngozi-Brown, „The Us Organization, Maulana Karenga, and Conflict with the Black Panther Party: A Critique of Sectarian Influences on Historical Discourse,” *Journal of Black Studies* 28, č. 2 (listopad 1997), 165, <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 27. dubna, 2013).

¹⁰⁷ Us Organization není zkratkou. Us zde znamená „us“ neboli „my“, čímž Karenga odkazoval na všechny Afroameričany. Organizace byla často chybně označována jako United Slaves neboli „Sjednocení otroci“, což ve skutečnosti byla urážka, kterou Us označovali Černí Panteři.

Ibid, 163.

¹⁰⁸ V překladu Hnutí černých umění.

jeho nenarozeného dítěte.¹⁰⁹ Ještě před touto událostí, hned po smrti Malcolma X, opustil svou první ženu i děti a vydal se z Newarku do Harlemu.¹¹⁰ Obdivovatel Malcolma měl pozitivní vztah i k Nation of Islam. Jeho drama *A Black Mass* z roku 1965, které se stalo jednou z nejhranějších černošských her té doby, interpretuje Fardův výklad vzniku bělošské rasy rukou vědce Jakoba.¹¹¹

Vznik Black Arts Movement lze vystopovat právě do doby Barakova přesídlení do Harlemu a otevření divadla a umělecké školy pro chudé černochoy z ghetta, čímž se nechali posléze inspirovat další aktivisté napříč USA.¹¹² Black Arts Movement se od předchozího podobného jevu, Harlemské renesance, lišilo svým důrazem na chudé masy, což také bylo faktorem jeho větší popularity a rozšířenosti. Podobně jako u mnoha historických forem revolučního umění nebyla vysoká umělecká hodnota primárním cílem při vytváření díla. Umění muselo být politické a vzdělávací a jeho posláním bylo veřejně podporovat společný zájem Afroameričanů.¹¹³

Barakovy zásluhy na vzniku uměleckého hnutí, které, přes někdy pochybnou kvalitu produkovaných děl, pracovalo na vytváření nových hodnot pro černošskou komunitu, jsou nezpochybnitelné. Nicméně o jeho osobním přínosu se již dá polemizovat. Barakova destruktivní povaha se naplno projevila při jeho projevu na Africkém kongresu v Atlantě v roce 1970. Afroameričanům vmetl jejich podíl viny na tehdejší situaci svým demoralizujícím přednesem a větami: „Svobodní lidé si zaslouží být svobodní. Vy jste otroci, protože chcete být otroky, protože si zasloužíte být otroky.“¹¹⁴ Ve stejném roce Baraka ukončil spolupráci s Karengovu Us Organization, k níž ho o tři roky dříve při návštěvě v Los Angeles přivedlo nadšení z Karengova patriarchálního pojetí vlády a ženské podřízenosti.¹¹⁵

¹⁰⁹ Daniel Matlin, „‘Lift up Yr Self!’ Reinterpreting Amiri Baraka (LeRoi Jones), Black Power, and the Uplift Tradition,” *The Journal of American History* 93, 1 (červen 2006), 99, <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

¹¹⁰ Ibid, 96.

¹¹¹ Ibid, 98-99.

¹¹² Ibid, 96.

¹¹³ Naguyealtí Warren, „Pan-African Cultural Movements: From Baraka to Karenga,” *The Journal of Negro History* 75, č. 1/2 (1990), 21. <http://www.jstor.org/>. (Poslední přístup 1. května, 2013).

¹¹⁴ William L. Van DeBurg, *Modern Black Nationalism: From Marcus Garvey to Louis Farrakhan*, 147.

¹¹⁵ Daniel Matlin, „‘Lift up Yr Self!’ Reinterpreting Amiri Baraka (LeRoi Jones), Black Power, and the Uplift Tradition,” 102-109.

Baraka byl podobně jako H. Rap Brown pod konstantním dohledem FBI, nicméně zatímco Brown za své názory strávil velkou část života ve vězení či před soudy, Baraka prožil život na svobodě a za své dílo se dočkal mnoha ocenění.

3.3.2 Maulana Karenga a Us Organization

Us Organization byla Maulanou Karengou založena v Los Angeles roku 1965 během dozvuku nepokojů ve Watts, takže pohltila spoustu tehdejších mladých výtržníků.¹¹⁶ Podstatou Us byl důraz na africké kořeny, což symbolizuje prosazování svahilštiny jako „lingua franca všech Afroameričanů“ a praktikování Karengou vytvořeného systému hodnot Kawaida, což právě ve svahilštině znamená „tradice a rozum“.¹¹⁷ Kawaida spočívala v principu černošské jednoty, kooperace a společného progresu. Nejvýznamnějším Karengovým činem bylo stvoření a zpopularizování prvního afroamerického svátku Kwanzaa. Tato africká alternativa Vánoc reprezentující oslavu prvních sklizní byla Karengou interpretována jako příležitost celosvětové africké diaspory oslavit své kořeny.¹¹⁸

Karenga se ve svém poselství Afroameričanům zdržoval ekonomických, politických, či občanskoprávních témat, za což byl terčem ostré kritiky převážně z řad Černých panterů. Dle Scota Ngozi-Browna označily hlavní postavy Panterů Karengu a další kulturní nacionalisty za „reakcionářské strategy, jejichž záměrem bylo odklonit pozornost mas Afroameričanů od třídního boje“¹¹⁹, načež Karenga kontroval a Pantery napadl za jejich čím dál užší spolupráci s bílými levicovými radikály.¹²⁰ Konflikt obou organizací vyvrcholil roku 1969 ozbrojeným střetem na University of California v Los Angeles, při němž byl zraněn jeden člen Us a zabiti dva Panteré.

Nicméně přes tyto nemalé spory byly obě organizace ochotny a schopny v určitých věcech spolupracovat. Členové Us se tak údajně podíleli na hlídkování v ghettech, což byl jeden ze základních programů Černých panterů.¹²¹ Ještě překvapivější je však svědectví

¹¹⁶ Naguyealtí Warren, „Pan-African Cultural Movements: From Baraka to Karenga,” 24.

¹¹⁷ Scot Ngozi-Brown, „The Us Organization, Maulana Karenga, and Conflict with the Black Panther Party: A Critique of Sectarian Influences on Historical Discourse,” 157.

¹¹⁸ Naguyealtí Warren, „Pan-African Cultural Movements: From Baraka to Karenga,” 25-26.

¹¹⁹ Scot Ngozi-Brown, „The Us Organization, Maulana Karenga, and Conflict with the Black Panther Party: A Critique of Sectarian Influences on Historical Discourse,” 158-159.

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ Algernon Austin, „Cultural Black Nationalism and the Meaning of Black Power,” 14.

Angely Davis o Karengově účasti a proslovu na jednom z mnoha shromáždění, která se konaly na konci 60. let na podporu propuštění Huey Newtona, zakladatele Panterů, z vězení.¹²² Fakt, že Karenga vystoupil na manifestaci za propuštění Newtona jen nasvědčuje jeho častému střídání názorů. Zatímco podporoval a chválil Barakovu poezii o nutnosti různé akce proti bělochům a revoluce v ulicích, jakmile nepokoje skutečně vypukly, Karenga byl prvním, kdo vzbuřence nabádal k uklidnění.¹²³ Přestože se Us Organization a Karenga téměř zcela vyhýbali kontroverzním tématům, byl Karenga roku 1971 obviněn z mučení dvou černošek a následně odsouzen na 10 let.¹²⁴ Us Organization však existuje dodnes a Karenga je stále jejím předsedou.

3.4 Republic of New Afrika

V uskupení Republic of New Afrika (RNA) se skloubily hodnoty Black Power, důraz Karengy na africké tradice a především separatistický element. RNA sice v březnu 1968 vznikla v Detroitu, ale primárním důvodem jejího vzniku a cílem snažení bylo donucení vlády USA k odstoupení území pěti jižních států. Vznik RNA provázelo přijetí Deklarace nezávislosti, čímž se členové zřekli amerického občanství, a ustanovení prvního prezidenta fiktivní země, v Číně žijícího emigranta Roberta Williamse.¹²⁵ RNA po americké vládě požadovala secesi pěti jižních států, konkrétně Mississippi, Louisiany, Georgie, Jižní Karolíny a Alabamy, jelikož tyto státy „byly tradiční domovinou, kde černoši žili uplynulých 200 let“¹²⁶. RNA si na toto území kladla nároky v rámci reparací za instituci otroctví a spolu s teritoriem požadovala také finanční náhradu deseti tisíc dolarů za každého černocha ve Spojených státech.¹²⁷

¹²² Angela Davis, *Angela Davis: An Autobiography* (New York: International Publishers, 1988): 167. Citováno dle: Algernon Austin, „Cultural Black Nationalism and the Meaning of Black Power,” 14.

¹²³ Naguyealti Warren, „Pan-African Cultural Movements: From Baraka to Karenga,” 24-25.

¹²⁴ Ibid, 26.

¹²⁵ Donald Cunnigen, „Bringing the Revolution Down Home: The Republic of New Africa in Mississippi,” *Sociological Spectrum* 19, č. 1 (leden-březen 1999), 77, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

¹²⁶ „Mississippi...Old and New,” *Southern Conference Educational Fund* (1971). Citováno dle: Donald Cunnigen, „Bringing the Revolution Down Home: The Republic of New Africa in Mississippi,” 71

¹²⁷ Ibid.

Vzápětí se RNA díky svým kontaktům se zeměmi třetího světa, Sovětským svazem a Čínou stala předmětem sledování programu FBI COINTELPRO¹²⁸. Krom požadavků na ústupky ze strany americké vlády měla RNA i vlastní cíle, které korespondovaly s idejemi Black Power a také Karengy. Podobně jako Us Organization přijala RNA za svůj původem tanzanský princip „Ujamma“, jehož hlavní zásadou byla propagace rodinných hodnot a kooperace na ekonomickém poli s cílem dosažení samostatnosti.¹²⁹ RNA svým programem cílila na studentskou komunitu, na jejíhož revolučního ducha apelovala důrazem na vytvoření nového černošského národa s novými hodnotami a uspořádáním společnosti, ve kterých by se měla odrážet explicitní anti-americkost organizace.¹³⁰ Nicméně osamocenosť RNA v rámci jižanského Mississippi, nedostatek financí a represivní činnost COINTELPRO znamenaly brzký zánik organizace i snu o separované republice.

¹²⁸ Counter Intelligence Program – v překladu Program kontrarozvědky.

¹²⁹ William L. Van Deburg, *New Day in Babylon – The Black Power Movement and American Culture, 1965-1975* (Chicago: University of Chicago Press), 145. Citováno dle: ¹²⁹ Donald Cunnigen, „Bringing the Revolution Down Home: The Republic of New Africa in Mississippi,” 71.

¹³⁰ Donald Cunnigen, „Bringing the Revolution Down Home: The Republic of New Africa in Mississippi,” 80-88.

4 Princip sebeobrany a strana Černých panterů

O tom, že Černí panteři šokovali celou Ameriku není pochyb. Jejich reputaci dokládají dnes už slavná slova všemocného ředitele FBI J. Edgar Hoovera z roku 1968, který je nazval „největší hrozbou vnitřní bezpečnosti Spojených států“¹³¹. V působení této skupiny se skloubila Malcolmova výzva k ozbrojené sebeobraně s důrazem Black Power na posílení komunitní pospolitosti. Jejich unikátnost v rámci boje za práva černochů symbolizuje také spolupráce s bílými radikály, ke které se vzhledem ke svému levicovému základu, jako první černošská radikální skupina uchýlili. Nicméně Panteři nebyli první skupina v 60. letech, která se rozhodla bránit se se zbraněmi v rukou. Následující příklady jednotlivce a dvou skupin dokazují, že Černí panteři nebyli první, kteří výzvy Malcolma X aplikovali v praxi.

4.1 Ozbrojená sebeobrana

Již zmíněný distanční prezident RNA Robert Williams byl do své funkce dosazen, jelikož ještě před svou emigrací se výrazně zapsal do formování radikálního hnutí. Když se v roce 1955 vrátil z Korejské války do rodného Monroe v Severní Karolíně, okamžitě vstoupil do místní buňky NAACP, aby byl o dva roky později zvolen tamním předsedou. Williams byl přesvědčen, že ozbrojená sebeobrana je základním právem černochů ve vymáhání svých lidských i občanských práv.¹³² Právě kvůli tomuto svému přesvědčení byl v roce 1959 na šest měsíců suspendován z NAACP, jelikož se odmítl omluvit za své militantní výroky a nabádání černochů, aby „násilí konfrontovali násilím a lynčování lynčováním“¹³³.

Důkaz, že mu tento postoj zachránil život, a potvrzení dřívějších výroků Idy B. Wells, nabídl Williams ve své knize *Negroes with Guns*, ve které vzpomíná na incident, kdy mu jeho

¹³¹ Yohuru Williams, „‘Some Abstract Thing Called Freedom’: Civil Rights, Black Power, and the Legacy of the Black Panther Party,” *OAH Magazine of History* 22, č. 3 (červenec 2008), 16, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 1. května, 2013).

¹³² Spencer D. Wood a Ricardo Samuel, „‘He Was Non-Violent, But My Boys Weren’t’: The Hegemonic Myth of Non-Violence and the Construction of a Black Identity,” 159.

¹³³ R. Such, „Robert Williams faces kidnapping charge: Advocate of self defense extradited,” *Southern Patriot* (prosinec 1975), 1. Citováno dle: Ronald J. Stephens, „Narrating Act of Resistance: Explorations of Untold Heroic and Horrific Battle Stories Surrounding Robert Franklin Williams’s Residence in Lake County, Michigan,” *Journal of Black Studies* 33, č. 5 (květen 2003), 677, <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 1. května, 2013).

zbraň zachránila život tváří v tvář rozzuřenému davu, jež se jej chystal zlynčovat.¹³⁴ V roce 1961 kvůli obvinění z únosu uprchl na Kubu a pak do Číny. Nicméně ani v zahraničí nezůstal Williams stranou dění v USA a na jaře roku 1964 v *The Crusader* vyšel jeho článek, ve kterém předpovídal, že Spojené státy čekají tři roky plné násilí a nepokojů, což se vzápětí potvrdilo.¹³⁵

Revolutionary Action Movement (RAM)¹³⁶ vzniklo iniciativou studentů z Ohia v roce 1962 pod přímým vlivem Malcolma X. Vzápětí začaly vznikat další pobočky RAM v městech skrze Spojené státy. Kalifornská odnož spustila vydávání kulturního magazínu *Soulbook*, na kterém se podílel i budoucí spoluzakladatel Černých panterů Bobby Seale.¹³⁷ Podobně jako později u Černých panterů byly cíle RAM sepsány do, v tomto případě, dvanáctibodového programu, jehož součástí byly například požadavky na vytvoření národních studentských organizací, nezávislých škol pro chudé a hlavně střeleckých klubů a guerillové armády složené z mladistvých a nezaměstnaných.¹³⁸

Právě důraz na vytvoření guerillové armády byl doposud nevídaným a velmi militantním jevem, což ke konci svého působení stavělo RAM pod neustálý dohled policie a FBI. Nicméně do roku 1966 se hnutí drželo poměrně stranou a vyhýbalo se pozornosti médií a policejních složek. Avšak po sérii článků o RAM právě v tomto roce spustila FBI masivní kampaň, která vedla k úplnému zániků hnutí v roce 1969.¹³⁹ Nicméně již v roce 1967 začalo RAM s organizací paramilitárních Černých gard, rekrutovaných převážně z řad městské mládeže, které měly tvořit jádro budoucí Black Liberation Army¹⁴⁰, která také za pár let díky přičinění Černých panterů skutečně vznikla.

¹³⁴ Robert F. Williams, *Negroes with Guns* (New York: Marzani and Munsell, Inc., 1962), 45-46. Citováno dle: Spencer D. Wood a Ricardo Samuel, „He Was Non-Violent, But My Boys Weren't”: The Hegemonic Myth of Non-Violence and the Construction of a Black Identity,” 160.

¹³⁵ Vincent Harding, Robin D. G. Kelley a Earl Lewis, „We Changed the World: 1945-1970,” v *To Make Our World Anew: A History of African Americans*, 522.

¹³⁶ Revoluční akční hnutí

¹³⁷ Peniel E. Joseph, „The Black Power Movement: The State of the Field,” *Journal of American History* 96, č. 3 (prosinec 2009), 753, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).

¹³⁸ Vincent Harding, Robin D. G. Kelley a Earl Lewis, „We Changed the World: 1945-1970,” v *To Make Our World Anew: A History of African Americans*, 522.

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ V překladu Černá osvobozenecá armáda.

Další skupinou praktikující ozbrojenou sebeobranu byli Deacons for Defense and Justice (dále Deacons)¹⁴¹, kteří se nejzřetelněji zapsali do historie jako předmět sporu mezi Stokely Carmichaelem a Martinem Lutherem Kingem během Pochodu proti strachu v roce 1966. Jak už jsem se zmínil, Carmichaelův projev právě během pochodu je považován jako zrod pojmu Black Power a okamžik, kdy se boj za práva černochoů začal radikalizovat. Již předtím se však Carmichael s Kingem dostali do sporu zda ve světle Meredithova postřelení zapojit do pochodu ozbrojené Deacons jako jakési bodyguardy. King nesouhlasil v domnění, že by tento krok poškodil nenásilnou auru hnutí, ale pod nátlakem Carmichaela a dalších s jejich participací nakonec souhlasil.¹⁴²

Deacons vznikli v Bogaluse v Louisianě, která patřila mezi města s bohatou historií lynčování, násilí a institucionálního rasismu. Místní černošské obyvatelstvo proto nepředpokládalo, že by mělo přijetí Civil Rights Act z roku 1964 zásadně obrátit jejich život k lepšímu tím, že by bělošské obyvatelstvo zbavilo předsudků, tak hluboko zakořeněných v lokální společnosti. Proto v roce 1965 založili Bogalusa Civic and Voters League¹⁴³, jejímž úkolem bylo podporovat místní obyvatele ve vymáhání svých práv. Vzhledem k násilné historii města a přítomnosti členů Ku-klux-klanu ve většině městských institucí včetně policie se součástí organizace stala právě ozbrojená skupina Deacons for Defense.¹⁴⁴

Deacons původně fungovali pouze ve své vlastní komunitě a součástí Pochodu proti strachu se stali díky dobré reputaci, která je provázela. Během svého působení totiž úspěšně chránili černošské aktivisty, kteří Bogalusu navštívili, a také díky jejich přítomnosti vymizely dříve tradiční noční nájezdy bílých útočníků do černošských čtvrtí.¹⁴⁵ Pochodem proti strachu však Deacons ukončili svou působnost na celonárodním poli a pozici hlavního proponenta ozbrojené sebeobranu převzala strana Černých panterů.

¹⁴¹ V překladu Jáhni pro obranu a spravedlnost.

¹⁴² Rickey Hill, „The Bogalusa Movement: Self-Defense and Black Power in the Civil Rights Struggle,” *The Black Scholar* 41, č. 3 (podzim 2011), 51, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 2. května, 2013).

¹⁴³ V překladu Bogalusská občanská a volební liga.

¹⁴⁴ Ibid, 43-50.

¹⁴⁵ 50-51.

4.2 Strana Černých panterů

Celým jménem Black Panther Party for Self-defense¹⁴⁶ byla založena v Oaklandu v Kalifornii Huey P. Newtonem a Bobby Sealem na podzim 1966. Svůj název a logo převzala strana od Carmichaelovy Lowndes County Freedom Organization, jejíž důraz na politickou separaci v obou mužích rezonoval. Newton a Seale vzápětí sepsali požadavky své nové strany do desetibodového programu. Byly mezi nimi body odpovídající hodnotám konceptu Black Power, jako třeba požadavek kontroly institucí ve vlastních komunitách, požadavek důstojného bydlení a školství, či požadavek ukončení policejní brutality. Program však obsahoval například i bod odkazující na vazby Panterů na kriminální živly, konkrétně to byl požadavek propuštění všech černošských vězňů.¹⁴⁷

Černé džíny, černá kožená bunda, černý baret a puška pověšená přes rameno, to byly poznávací znamení všech Panterů. Nicméně půl roku po vzniku strany, na jaře 1967, byl v Kalifornii přijat Mulfordův zákon, zakazující nošení nabitých zbraní na veřejnosti. Rozhořčena z přijetí zákona vpadla ozbrojená skupina Panterů druhého května do budovy kalifornského Kapitolu v Sacramentu a dožadovala se zrušení zákona. Jediné, čeho se ten den však dočkali, bylo vězení.¹⁴⁸ Od této doby sice Panteři nemohli nosit zbraně viditelně, nicméně princip sebeobrany zůstal pro skupinu stěžejním. Newton a Seale v revolučním násilí viděli zcela legitimní taktiku boje utlačovaných proti utlačovatelům a přirovnávali tehdejší pozici Afroameričanů k boji amerických kolonií za svou nezávislost na Anglii ke konci 18. století.¹⁴⁹

¹⁴⁶ V překladu Strana černých panterů pro sebeobranu

¹⁴⁷ „What We Want – Ten Point Platform“, <http://www.blackpanther.org/TenPoint.html>. (Poslední přístup 4. května, 2013).

¹⁴⁸ Peter Monaghan, „New Views of the Black Panthers Paint Shades of Gray,“ *Chronicle of Higher Education* 53, č. 26 (březen 2007), A12, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 2. května, 2013).

¹⁴⁹ Curtis J. Austin, *Up Against the Wall: Violence in the making and Unmaking of the Black Panther Party* (Fayetteville: U of Arkansas P, 2006), 140-158. Citováno dle: Ryan J. Kirkby, „‘The Revolution Will Not Be Televised’: Community Activism and the Black Panther Party, 1966-1971,“ *Canadian Review of American Studies* 41, č. 1 (2011), 32, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 3. května, 2013).

Právě jako pouhé kolonie bělochů viděl Huey Newton černošská ghetta a jejich cestu za lepším žitím označil jako „dekolonizační proces“.¹⁵⁰ V této analogii představují bělochy vlastněné podniky uvnitř ghatt již zmíněný exploatační prvek, zatímco policie figuruje jako kontrolní a represivní jednotka. Panteři byli krom Malcolma, jenž reprezentoval mučedníka revolučního hnutí, také velmi ovlivněni levicovými radiálními intelektuály jako Frantzem Fanonem a revolucionáři typu Lenina a Mao Ce-tunga. Toto revolučně-levicové smýšlení a solidarita s třetím světem byly nakonec přetaveny ve spolupráci Panterů s několika bílými levicovými skupinami. Nejčastějším předmětem těchto unikátních spojení, mezi která dokonce patřila spolupráce Panterů s feministickým hnutím a hnutím za práva gayů, byl protest proti Spojenými státy vedené válce ve Vietnamu.¹⁵¹

Zlomový okamžik pro stranu nastal na podzim 1967. Za nejasných okolností došlo při policejní kontrole auta Huey Newtona k přestřelce, po které byli Newton a jeden policista zraněni, zatímco druhý policista John Frey byl zabit. Newton byl odsouzen až na možných 15 let vězení a ostatní členové skupiny spustili vytrvalou protestní akci s heslem „Osvobodte Hueyho“, která se zasloužila o strmý nárůst v členské základně a expanzi do měst po celé zemi.¹⁵² Během Newtonova pobytu došlo k dvěma důležitým jevům. Vzniklého vakua v čele strany¹⁵³ využili nejen noví členové deroucí se na vrchol. Jedním z nich byl i Eldridge Cleaver, jehož kniha *Soul on Ice*, ve které se Cleaver přiznal k několika znásilněním černých i bílých žen, byla mezi radikály velmi populární.¹⁵⁴ Cleaver však roku 1968 uprchl do Alžírka, aby se vyhnul trestu poté, co byl obviněn z pokusu o vraždu policisty.

Součástí strany Černých panterů byla také undergroundová složka, která utajena veřejnému vědomí, po vzoru upadajícího RAM připravovala členy na případnou guerillovou

¹⁵⁰ James A. Tyner, „‘Defend the Ghetto’: Space and the Urban Politics of the Black Panther Party,” *Annals of the Association of American Geographers* 96, č. 1 (březen 2006), 113, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 3. května, 2013).

¹⁵¹ *Ibid*, 109.

¹⁵² Ryan J. Kirkby, „‘The Revolution Will Not Be Televised’: Community Activism and the Black Panther Party, 1966-1971,” 34-35.

¹⁵³ Bobby Seale byl v roce 1967 ve vězení za ozbrojené napadení. Po propuštění se údajně podílel na podněcování nepokojů během proslulého chicagského sjezdu Demokratické strany, za což byl odsouzen na 4 roky.

¹⁵⁴ Daniel Matlin, „‘Lift up Yr Self!’ Reinterpreting Amiri Baraka (LeRoi Jones), Black Power, and the Uplift Tradition,” 91.

válku.¹⁵⁵ Na konci roku 1967 mezi Pantery vstoupil Bunchy Carter, pozdější oběť dříve zmíněného střetu s Us Organization v roce 1969, a poté, co založil vlastní Jihokaliifornskou frakci, začal usilovně rekrutovat nové členy. Jedním z nich byl veterán z Vietnamu a válečný hrdina Geronimo Pratt (známý jako Ji-Jaga), který se po Carterově smrti vypracoval na prominentní místo ministra obrany Jihokaliifornského křídla. Při absenci hlavního ministra obrany Newtona se Pratt chopil úkolu propojit nová centra Panterů, která rychle vznikala v různých koutech země, a vytvářet tak potřebnou síť pro osvobozenou armádu.

Již dříve zmíněný program COINTELPRO měl za cíl použitím odposlouchávacích zařízení a tajných informátorů zanést mezi jednotlivé radikální skupiny semínka sporu, aby se následně zdiskreditovaly navzájem.¹⁵⁶ O prominentní pozici v Černých panterů v této oblasti svědčí fakt, že z 295 programů COINTELPRO zaměřených na černošské radikální skupiny cílilo 233 právě na Pantery.¹⁵⁷ V době největších represí ze strany FBI se začali Panteré více zaměřovat na komunitní činnost a pomoc obyvatelům ghett. Ať je k tomu vedla potřeba ustoupit před FBI do ústraní, nebo naopak přirozený smysl pro komunitu hlásaný Black Power, byly tyto komunitní programy velkým úspěchem.

4.2.1 Komunitní programy Panterů

Na polemiku ohledně motivace Panterů ke komunitní činnosti reagoval ve své autobiografii náčelník štábu Panterů David Hilliard, který odmítal všechna tvrzení, že touto komunitní činností ustupují Panteré od revoluční akce, slovy. „Nazýváme je programy k přežití, protože jde o přežití do okamžiku revoluce – není to něco, co má nahradit revoluci ... ale je to aktivita, která nás posílí před nadcházející bitvou, záchranný člun vedoucí nás bezpečně ke

¹⁵⁵ Akinyele Omowale Umoja, „Repression Breeds Resistance: The Black Liberation Army and the Radical Legacy of the Black Panther Party,“ *New Political Science* 21, č. 2 (červen 1999), 135-137, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 4. května, 2013).

¹⁵⁶ John Drabble, „Fighting Black Power-New Left coalitions: Covert FBI media campaigns and American cultural discourse, 1967 – 1971,“ 66.

¹⁵⁷ Church Committee, *Final Report*, Book III, 188. Citováno dle: John Drabble, „Fighting Black Power-New Left coalitions: Covert FBI media campaigns and American cultural discourse, 1967 – 1971,“ 84.

břehu.“¹⁵⁸ I když tyto programy zdánlivě odtahovaly pozornost Panterů od primárního cíle konfrontace amerického systému, měla pomoc vlastní komunity mezi členy strany podporu.

Pionýrem těchto programů vzniknuvším hned po ustanovení strany byl jediný, který vypomáhal komunitě a zároveň konfrontoval reprezentanty systému. Jednalo se o ozbrojené hlídky kroužící po ghettech s cílem zasahovat u případů, kdy policie překročila své pravomoci. Přestože měly hlídky zakázáno jednat impulzivně a v případě, že policistův zásah byl oprávněný, jej dál nekonfrontovat, jistě za rok trvání tohoto programu došlo k ozbrojeným střetům mezi Panterey a policisty.¹⁵⁹ Tento program měl však krátkou dobu trvání, jelikož již zmíněný Mulfordův zákon z roku 1967 znemožnil Panterům veřejně nosit zbraně, a tudíž odepřel možnost jednat s policisty jako rovní s rovními.

Ostatní programy Panterů již byly zaměřeny pouze na pomoc komunitě a postrádaly prvek vzdoru, jako v případě konfrontace policejních hlídek. Patřilo mezi ně rozdávání snídaní pro děti, eskort imobilních důchodců, rozdávání ošacení a obutí, různé vzdělávací programy a v neposlední řadě zprovoznění zdravotnických klinik. Rozdávání snídaní dětem bylo nejúspěšnějším programem, a proto bylo v roce 1969 zavedeno ve všech národních centrálních Panterů. I když nepřítomni u spuštění programu Newton se Sealem tvrdili, že denně tato iniciativa nakrmila až 10 000 dětí a její úspěch dokládá fakt, že v některých městech, jako například Chicago, New York nebo Philadelphie byla udržována až do poloviny 70. let.¹⁶⁰

Za úspěch je nutné také považovat zavedení bezplatných klinik z roku 1969. Ty byly vzhledem k nedostatkové zdravotní péči v ghettech pro mnoho černochoů jediným způsobem, jak navštívit odborného lékaře. Naprostý nedostatek lékařů v černošských ghettech dokázal roku 1970 svým výzkumem v Chicagu sociolog Pierre De Visse, který tvrdil, že ve městském ghettu „je jeden lékař na 10 000 černochoů, zatímco v bílé části města je to jeden lékař na 700 obyvatel“.¹⁶¹ Kliniky Panterů byly dalším důkazem jejich spolupráce s liberálními bělochy, poněvadž na klinikách dobrovolně sloužili většinou studenti místních lékařských fakult,

¹⁵⁸ David Hilliard a Lewis Cole, *This Side of Glory: The Autobiography of David Hilliard and the Story of the Black Panther Party* (Toronto: Little, Brown, 1993), 211-212. Citováno dle: Ryan J. Kirkby, „The Revolution Will Not Be Televised‘: Community Activism and the Black Panther Party, 1966-1971,” 34.

¹⁵⁹ Ibid, 32-33.

¹⁶⁰ Ibid, 38-50.

¹⁶¹ „Ecology of a Ghetto,” *Time* 95, č. 14 (duben 1970), <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 3. května, 2013).

někdy však také atestovaní doktoři obou ras. Největším úspěchem klinik byl nepochybně výzkum dr. Tolberta Smalla zabývající se srpkovitou anémií, často smrtelným onemocněním objevujícího se hlavně u Afroameričanů. Na základě Smallova výzkumu byl roku 1971 založen Výzkumný ústav srpkovité anémie.¹⁶²

Panteři svými programy aspoň z částí uvedli do praxe elementární výzvu Black Power ohledně převzetí moci ve vlastních komunitách a podpory společného zájmu obyvatel. Právě participace obyvatel ghett byla katalyzátorem úspěchu těchto programů, jelikož bez účasti mnoha dobrovolníků by tyto programy nemohly nikdy uspět. Tito lidé nemuseli souhlasit s revolučními úmysly strany, nicméně snaha Panterů o zlepšení života v ghettu si získala jejich sympatie.

4.2.2 Rozkol ve straně – Newton vs. Cleaver

Huey Newton byl na jaře 1970 po přezkoumání případů pro nedostatek důkazů z vězení propuštěn. Ze skupiny působící pouze v Oaklandu a okolí se mezitím stala celonárodní organizace s několika tisícovkami členů. Velmi vlivného Pratta na začátku roku 1971 Newton veřejně vyloučil ze strany a označil za agenta CIA, k čemuž mu nahrávala Prattova hrdinská minulost v armádě.¹⁶³ Úzké vazby mezi mladou newyorskou frakcí Panterů a Pratem, který ji pomohl vybudovat, vyústily v nevoli východního křídla, veřejné odsouzení Newtona a oaklandského centra a požadavku o převzetí vedoucí pozice Eldridgem Cleaverem.¹⁶⁴

Cleaver, který se v Alžírsku stal vedoucím Mezinárodní sekce Strany černých panterů, vyjádřil své obavy, že vyloučením Pratta a dalších Panterů se projeví autoritářské tendence Newtona a jeho nejbližšího spolupracovníka Davida Hilliarda.¹⁶⁵ Samotný spor vyvrcholil v únoru 1961, tedy měsíc po Newtonově odsouzení Pratta, veřejným telefonickým rozhovorem Newtona s Cleaverem, během něž Cleaver Newtona vyzval k opětovnému přijetí všech odvolaných členů a naopak k expulzi Hilliarda.¹⁶⁶ Newtonovou reakcí bylo vyloučení všech členů Mezinárodní sekce ze strany.

¹⁶² Ryan J. Kirkby, „‘The Revolution Will Not Be Televised’: Community Activism and the Black Panther Party, 1966-1971,” 44.

¹⁶³ Akinyele Omowale Umoja, „Repression Breeds Resistance: The Black Liberation Army and the Radical Legacy of the Black Panther Party,” 140.

¹⁶⁴ Ibid, 140-142.

¹⁶⁵ Ibid, 142.

¹⁶⁶ Ibid.

Jádrem sporu mezi Newtonem a Cleaverem bylo směřování strany pod vedením prvního jmenovaného. Newton po návratu z vězení upustil od striktně revolučního směřování a zaměřil svou pozornost hlavně na rozvoj komunitních programů. Na začátku předchozí podkapitoly zmíněná Hilliardova citace o úloze komunitních programů v revoluci bezpochyby reprezentuje i Newtonův názor. Naopak Cleaver zastával stejný názor jako Pratt, když prosazoval okamžitou „ozbrojenou vzpouru a útok na americký establishment“¹⁶⁷.

Komise Sněmovny reprezentantů pro vnitřní bezpečnost právě v roce 1971 oznámila, že Pantery více nepovažuje za hrozbu a že „doba jejich vlivu již pominula“.¹⁶⁸ Zatímco Newtonova frakce svou působnost postupně opět smrškla na bezprostřední oblast kolem Oaklandu a přeměnila se spíše na kriminální organizaci obchodující s drogami a prostitutí, newyorská frakce v té době již bývalých členů Černých panterů přeměnila v realitu Cleaverovy a Prattovy plány na vytvoření osvobozené armády a v 70. letech de facto fungovala jako vnitrostátní teroristická organizace.¹⁶⁹

¹⁶⁷ US News and World Report, 3. květen, 1971: 47. Citováno dle: Rita Nesbitt, „Conflict and the Black Panther Party: A Social Psychological Interpretation,“ *Sociological Focus* 5, č. 4 (léto 1972), 117, <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

¹⁶⁸ Yohuru Williams, „‘Some Abstract Thing Called Freedom’: Civil Rights, Black Power, and the Legacy of the Black Panther Party,“ 16.

¹⁶⁹ Akinyele Omowale Umoja, „Repression Breeds Resistance: The Black Liberation Army and the Radical Legacy of the Black Panther Party,“ 135-145.

5 Odkaz radikálních hnutí 60. let

Mezi neznámějšími aktivisty a vůdci nenásilného hnutí za práva černochů na americkém jihu lze jen těžko hledat osobu, která by se zaslouženě netěšila za svou činnost a oběti pro miliony Afroameričanů velkému respektu. Martin Luther King, pastor, který přese všechny nástrahy nikdy nepolevil ve svém šíření lásky a respektu. Rosa Parks, jediná žena pohybující se v čistě mužském světě, jejíž odvaha v klíčový okamžik spustila lavinu. James Meredith, který sám čelil rozběsněnému davu, aby mohl navštěvovat školu, kde jej nechtěli. Všechno lidé, na které se vzpomíná s úctou.

Ze jmen, kterým jsem se ve své práci věnoval, jediný Amiri Baraka nepoznal, jaký je život v amerických věznicích. Přesto k němu měl velmi blízko, jelikož již byl odsouzen ke třem letům vězení za nelegální držení zbraní během nepokojů v Newarku, ale úspěšné odvolání jej nakonec od vykonání trestu zachránilo.¹⁷⁰ Přes jeho výjimečnost v tomto ohledu však nelze pochybovat o pokřivenosti jeho charakteru. Z ostatních jmen jediný Stokely Carmichael nestrávil ve vězení několik dlouhých let, ale jak už bylo zmíněno, vynahradil si to na četnosti svých zatčení.

Všechny tyto osoby a organizace se podíleli na bouřlivé a někdy až násilné atmosféře 60. let. Malcolm jako mluvčí Nation of Islam, i když to ke konci života popíral, vystupoval s rasistickými názory a zasel semínka rozporu i mezi samotné černochoy. Baraka šířil svou násilně laděnou poezii a Karenga byl odsouzen za mučení žen. Carmichael neustále slovně napadal americkou společnost a stejně jako před ním Malcolm obhajoval použití násilí, které jeho nástupce v čele SNCC Brown přímo vzýval. Panteři možné násilí přijali za své a jejich odkaz přežil v podobě Black Liberation Army, která zapověděla sebeobranu a přešla rovnou k násilným útokům v podobě přestřelek a únosů. Na větší troufalost černochů zareagoval také oživený Ku Klux Klan a jen v prvních dvou třetinách roku 1968 byli jeho členové podezřelí z 9 vražd a 300 napadení či bombových útoků.¹⁷¹ Radikální skupiny tak vystavily nebezpečí jak bělochy, tak černochoy.

Nicméně si myslím, že na jejich působení se dají najít i pozitiva. Mezi ně dle mého patří podpora černošské nezávislosti a jednoty, tlak na federální vládu ohledně situace

¹⁷⁰ Daniel Matlin, „‘Lift up Yr Self!’ Reinterpreting Amiri Baraka (LeRoi Jones), Black Power, and the Uplift Tradition,” 104.

¹⁷¹ Gene Roberts a Hank Klibanoff, *The Race Beat*, 403.

v ghettech a paradoxně přispění k integraci Afroameričanů. Elementární složkou této integrace bylo posílení černošské identity a sjednocení samotných černochoů, jelikož jen skupina vystupující jednotně a soudržně se může stát rovnocenným partnerem většiny.

Proto bylo zásadní odmítnutí slova „negro“, které ještě v druhé polovině 60. let bylo zcela běžné, zatímco právě „black“ bylo bráno jako pejorativum.¹⁷² Slovo „negro“ si totiž černoši paradoxně nespojovali s černou barvou. „Negro“ prostě byli oni, potomci otroků, kterým se tak říkalo již desítky a stovky let. Ale naopak „black“ jim pokaždé připomnělo, že jejich barva kůže je vskutku černá. Proto když na začátku 60. let začal Malcolm X spojovat naopak „negro“ s vulgárními výrazy, projevoval se v podstatě radikálně, jelikož vyloženě urážel většinu Afroameričanů. To samé platilo i o Stokely Carmichaelovi, který rok po Malcolmově smrti, v roce 1966, pokračoval přesně tam, kde Malcolm skončil. Avšak dříve než samotní černoši se termínu „black“ chopila bílá společnost, a tak dle studie Bena Martina již na počátku 70. let „negro“ zcela vymizelo z drtivé většiny amerických médií, zatímco dle veřejných průzkumů se poprvé až v roce 1974 označila většina černochoů právě jako „black“.¹⁷³

Všeobecným přijetím tohoto slova za označení vlastní rasy do určité míry došlo k požadovanému sjednocení černochoů. Ať obyvatelé ghetta, příslušníci střední třídy nebo naopak členové úzkého elitního kruhu, všichni se sjednotili tím, že sami sebe začali označovat jako „black“. Toto přijetí vlastních fyzických atributů bylo součástí hnutí „Black is beautiful“, které zaplavilo USA na konci 60. let. Nemohlo být většího kontrastu než mezi tímto hnutím, které vrcholilo roku 1972 festivalem Wattstax konaným u příležitosti výročí místních nepokojů za účasti 100 000 lidí¹⁷⁴, a osobními zážitky Malcolma X, jenž ve své autobiografii popisuje již zmiňovaný účes „conk“, který reprezentoval snahu černochoů co nejvíce se přiblížit ideálu rovných vlasů.¹⁷⁵ Ještě v době, kdy Malcolm s Alexem Haleyem sepisovali autobiografii, tedy od roku 1963 do konce roku 1964, bylo zcela normální a běžné v ulicích všech amerických měst vídat černochoy s tímto účesem.¹⁷⁶

¹⁷² Ben L. Martin, „From Negro to Black to African American: The Power of Names and Naming,” 90-91.

¹⁷³ Roper Poll, červen 1974, USRPRR. 7406,Q40,, Roper Center for Public Opinion Research, Storrs, Connecticut. Citováno dle: Ben L. Martin, „From Negro to Black to African American: The Power of Names and Naming,” 93-94.

¹⁷⁴ Donna Murch, „The Many Meanings of Watts: Black Power, Wattstax, and the Carceral State,” 39-40.

¹⁷⁵ Malcolm X a Alex Haley, *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley*, 52-55.

¹⁷⁶ Ibid, 54-55.

Přestože s násilím většina černochů nesouhlasila, některé hodnoty Black Power u nich silně rezonovaly. Právě pohled obou ras na fenomén Black Power a možné integrace černochů ve svém projektu zkoumali Joel D. Aberbach a Jack L. Walker. Ti roku 1967 provedli v Detroitu dotazníkové šetření, jen pár týdnů poté, co zde proběhly jedny z největších městských nepokojů 60. let. Vzorek respondentů čítal 394 bělochů a 461 černochů, z toho 50 bělochů a 266 černochů žilo přímo ve čtvrtích, kde se nepokoje udály.¹⁷⁷ Na otázku „Co si představíte pod pojmem Black Power?“ téměř 40% bělochů odpovědělo „nadvládu černochů nad bělochy“ a dalších téměř 20% si Black Power spojovalo s „problémy a občanskými nepokoji“.¹⁷⁸ Naopak pouhých 9% černochů použilo odpověď o nadvládě a 4% o občanských nepokojích. Daleko častěji Black Power spojovali s „rovným podílem věcí pro černochoy“, 19.6%, „rasovou (černošskou) jednotou“, 22.6%, nebo také pojmu nepřisuzovali žádný speciální význam, 22,3 %.¹⁷⁹ Čili zatímco bílý vzorek populace tomuto sloganu přisuzoval převážně negativní konotace, Afroameričané jej buď nevnímali, nebo v něm naopak viděli veskrze pozitivní možnosti.

Stejný vzorek populace následně měl sdělit, co upřednostňoval, zdali „rasovou integraci, naprostou separaci, nebo něco mezi tím“. Běloši odpovídali poměrně neutrálně, když 27 % souhlasilo s integrací, 17% se separací a 54% zvolilo odpověď „něco mezi tím“.¹⁸⁰ Naopak jednoznačné byly výsledky u černochů. Z předchozí odpovědi je zřejmé, že černoši v Black Power, ideologii hlásající mimo jiné rasovou separaci, viděli buď pozitivní fenomén, nebo naopak nic výjimečného. Při sdělení svých preferencí však celých 86% podporovalo integraci, zatímco separaci ras vyžadovalo pouhé 1% dotazovaných.¹⁸¹ Z tohoto výzkumu vyplývá, že cílem a ambicí Afroameričanů bylo stát se plnohodnotnými členy americké společnosti, a že hodnoty konceptu Black Power, je k tomuto cíli měli spíše posunout, než vzdálit. Již zmíněná studie Bena Martina, která pracovala s průzkumy veřejného mínění zpracovávanými na connecticutské univerzitě, také podporuje touhu černochů po integraci. V průzkumu z roku 1969 popřelo 73% dotázaných Afroameričanů tvrzení, že „by se měli vzdát

¹⁷⁷ Joel D. Aberbach a Jack L. Walker, „The Meanings of Black Power: A Comparison of White and Black Interpretations of a Political Slogan,“ *The American Political Science Review* 64, č. 2 (červen 1970), 369, <http://www.jstor.org> (Poslední přístup 5. května, 2013).

¹⁷⁸ Ibid, 370.

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ Ibid, 383.

¹⁸¹ Ibid.

jakékoliv spolupráce s bělochy a spoléhat se pouze na vlastní rasu“.¹⁸² Důležité je, že podobné tvrzení, že „černoši by neměli mít co dočinění s bělochy“, odmítlo o 9 let později v roce 1978 celých 93% Afroameričanů.¹⁸³

Tyto průzkumy dokazují, že černoši usilovali o integraci do většinové společnosti. Dokázat, že se tak doopravdy stalo, je již obtížnější. Nicméně lze dokázat, že v průběhu 70. let a 80. let došlo k částečnému rozmělnění ghett, poklesu chudoby a vytvoření černošské střední třídy. Studie Cutlera, Glaesera a Vigdora z roku 1999 nabízí definici ghetta na základě procentuálního podílu černochů v oblastech, kde konkrétní černoši bydleli.¹⁸⁴ V roce 1940 žili černoši ve čtvrtích, které byly složeny z 43% černošského obyvatelstva. V roce 1970 to však již bylo 68%. Toto období představuje vrchol amerických ghett, jelikož v roce 1990 klesl tento podíl na 56%.¹⁸⁵ Právě rozmělnění ghett bylo výsledkem přijetí dalšího občanskoprávního zákona z roku 1968, k němuž Johnsona dohnala bouřlivá léta v amerických ghettech, a v němž prezident sliboval rovné podmínky v ubytování. Toto rozmělnění ghett mělo za následek extrémní nárůst ve středostavovské černošské populaci, která se během 70. let zvýšila o celých 70%.¹⁸⁶ V roce 1986 označili ekonomové James P. Smith a Finis R. Welch právě zrod početné černošské střední třídy za nejdůležitější krok pro Afroameričany v druhé polovině 20. století.¹⁸⁷

Radikální skupiny vyzývaly k rasové separaci, ale svým důrazem na jednotnou a soběstačnou komunitu dle mého nakonec svým dílem přispěly k lepší integraci černochů a

¹⁸² Gallup Poll, květen 1969, USAIPOS069.Q78A, 18, Roper Center for Public Opinion Research, Storrs, Connecticut. Citováno dle: ¹⁸² Ben L. Martin, „From Negro to Black to African American: The Power of Names and Naming,” 102.

¹⁸³ CBS/*New York Times* Poll, únor 1978, USCBSNYT78-FEB.Q35B, Roper Center for Public Opinion Research, Storrs, Connecticut. Citováno dle: ¹⁸³ Ben L. Martin, „From Negro to Black to African American: The Power of Names and Naming,” 102.

¹⁸⁴ David M. Cutler, Edward L. Glaeser a Jacob L. Vigdor, „The rise and decline of the American ghetto,” *Journal of Political Economy* 107, č. 3 (červen 1999), 456. (Poslední přístup 5. května, 2013).

¹⁸⁵ Ibid.

¹⁸⁶ William O. O'Hare ed. „African Americans in the 1990s,” v *Population Review* 46 (červen 1991), 8. Citováno dle: Seymour Martin Lipset, *Dvousečná zbraň: Rub a líc americké výjimečnosti* (Praha: PROSTOR, 2003), 142.

¹⁸⁷ James P. Smith a Finis R. Welch, *Closing the Gap: Forty Years of Economic Progress for Blacks* (Santa Monica: Rand, 1986), IX. Citováno dle: Seymour Martin Lipset, *Dvousečná zbraň: Rub a líc americké výjimečnosti*, 143

k vytvoření pluralitní společnosti. Komunitní programy Černých panterů byly praktickou aplikací vzájemné komunitní pomoci a zlepšení tamních životních podmínek.

Závěr

Radikální a militantní černošské skupiny působící v USA v šedesátých letech představují jeden z nejkontroverznějších fenoménů americké společnosti 20. století. Zjevily se převážně až po přijetí dvou zásadních zákonů, které zrovnoprávňovaly černochoy na americkém jihu. Kořeny těchto skupin však ležely v ghettech na severu a západě země, které těmito zákony nijak konfrontovány nebyly a ve kterých černoši přežívali za velmi těžkých podmínek.

Společnými prvky všech těchto skupin byly požadavek rasové separace, důraz na ozbrojenou sebeobranu a důraz na udržení společných hodnot v černošských komunitách. Druhá polovina šedesátých let však nebyla první historickou etapou, kdy Amerika musela čelit podobným jevům. Nicméně intenzita a rozsáhlost tohoto fenoménu v druhé polovině 60. let byla dosud nevídaná.

Bezprostřední vliv na všechny skupiny měl Malcolm X, který na konci 50. a začátku 60. let jako mluvčí Nation of Islam nekompromisně a opakovaně napadal samotné základy americké společnosti a všechny bělochy, v souladu s oficiálním učením Nation of Islam, označoval za ďábelskou rasu. Dle Malcolma reprezentovalo vytvoření nezávislého černošského státu jediné možné východisko z područí bělochů. Nebyl však prvním, kdo budoucnost černochoů neviděl spjatou se Spojenými státy. Již v polovině 19. století začal Martin Delany propagovat nutnost emigrace černochoů do Afriky respektive Jižní Ameriky. Na začátku století 20. pak Marcus Garvey dokonce založil námořní společnost Black Star Line, která měla sloužit vysloveně k přepravování emigrujících černochoů na africký kontinent.

Malcolmův důraz na separaci nekorespondoval se snahami černochoů na jihu USA, kteří v duchu nenásilného odporu bojovali za integraci do společnosti. Vůdce tohoto hnutí Malcolm urážel a jejich snahy označoval za marné. Zásadní obrat v životě Malcolma znamenal rozchod s Nation of Islam a absolvování poutě do Mekky. Po této zkušenosti se distancoval od svého dřívějšího rasismu a byl dokonce ochoten v omezené míře spolupracovat s bělochy. V posledních měsících svého života se naplno oddal panafricanismu, ve kterém spojoval boj černochoů s vrcholícím dekolonizačním hnutím.

Malcolmovu ohnivou rétoriku přejal Stokely Carmichael, jenž roku 1966 navázal jeho požadavek rasové separace. Koncept Black Power, jehož byl Carmichael nejznámějším reprezentantem, však požadoval separaci institucionální a politickou. Afroameričané uznávající toto heslo nechtěli nikam emigrovat, ale prosazovali vlastní společnost, která by

fungovala nezávisle na bílé většině. Carmichael navázal také na myšlenky černošského učence z počátku 20. století W. E. B. Du Bois, jenž zdůrazňoval důležitost vytvoření specifické černošské identity, která by Afroameričany osvobodila z nekonečného konfliktu mezi černošstvím a americtvím. Této identity mělo dle Carmichaela a Black Power být dosaženo posilováním hodnot černošských komunit, k jejichž ekonomické samostatnosti a politické reprezentaci Carmichael vyzýval. Stejně jako Malcolm se i Carmichael nakonec obrátil k panafrickému hnutí a prosazování zájmu svobodných afrických národů.

Carmichaelovo naléhání na práci v černošských komunitách ke konci desetiletí uvedli v praxi Černí panteři. Ti pomocí svých programů k přežití pomáhali stovkám, možná tisícům černochoů z ghett. Komunitní pomoc však nebyla primárním impulzem ke vzniku strany Černých panterů. Tím byla demonstrace síly a ochoty se bránit proti útlaku ze strany bělošského obyvatelstva a americké vlády. Princip ozbrojené sebeobrany, který Panteři přijali za svůj však také nebyl jejich originální přínos. Již abolicionisté Henry Garnet a David Walker nabádali otroky ke vzpouře se zbraní v ruce. Na konci 19. století pak neúnavná bojovnice proti praktikám lynčování, které byly na americkém jihu velmi populární, Ida B. Wells označila ozbrojený odpor jako jedinou možnou cestu ubránění se právě této zvířecí praxe. V 50. letech 20. století její teorii v praxi potvrdil Robert Williams, jehož před hněvem bílého davu právě střelná zbraň uchránila. Rok před vznikem Panterů princip ozbrojené sebeobrany v praxi uplatnili srdci amerického jihu, Louisianě.

Jedinou signifikantní radikální organizací, která fungovala na jihu země, představovala Republic of New Afrika, která, sic vzniknuvší roku 1968 v Detroitu, požadovala od vlády Spojených států odstoupení pěti jižních států a enormní reparace za staletí utrpení černochoů na americkém kontinentě. Zájmy Republic of New Afrika sice reprezentovalo odtržení jižních států, ale organizace měla pobočky po celé zemi. Ta newyorská na počátku 70. let navázala kontakty s newyorskou frakcí Panterů, která se odtrhla od oaklandské základny, a z které se vyvinula teroristická Black Liberation Army.

Právě tato teroristická skupina, která se v 70. letech podílela na atentátech na mnoho policistů je důkazem, že z radikálních organizací 60. let vzešlo mnoho násilí a nenávisti. Nicméně jako vedlejší produkt z tohoto fenoménu vzniklo také hodně přínosných a záslužných jevů. Komunitní činnost reprezentována hlavně snídaněmi pro děti a bezplatnou zdravotnickou péčí pro obyvatel ghett je určitě velkým přínosem Černých Panterů před jejich rozkolem. Největší dopad ale mělo radikální hnutí paradoxně na černošskou identitu, důraz

komunitního života a touhu stát se plnohodnotnou součástí americké společnosti. Čili hnutí hlásající separaci měly podíl na průběhu integrace černochoů, o jejíž velmi pokročilé fázi není optikou 21. století pochyb.

Summary

While Civil Rights Movement succeeded in abolishing segregation in south by forcing American government to pass Civil Rights Act and Voting Rights Act in the middle of 1960's, the blacks in the northern ghettos still suffered from terrible living conditions and they didn't have any better prospects ahead. During first half of 1960's only Malcolm X avidly advocated their rights, but his relation with Nation of Islam and his fanatical belief in its crooked values discredited him the eyes of many people. But his break with Nation of Islam and travel to Mecca sharpened his views and made him concentrate on helping to those in need. But in 1965, just one year after break with Nation of Islam, he was assassinated.

Malcolm's views and his heated attacks on white society inspired the emergence of Black Power Movement, which advocated institutional separation of blacks. Black Power and its loudest proponent Stokely Carmichael encouraged blacks to be economically and politically independent. These goals should have been achieved through work in communities and by adoption of common identity. Both Carmichael and before him Malcolm X detested the word "negro" and urged everyone not to use it, instead they proposed "black" and "African-American".

From Black Power emerged Black Panther Party, leftist revolution organization, which practiced armed self-defense as tool of demonstrating their power and will to protect themselves. Black Panthers clashed with US police several times and because of their militant stances they became the target of FBI surveillance. Unpleasant legacy of Black Panthers is Black Liberation Army which emerged from it after its disintegration and became internal terrorist organization in 1970's.

There can be some positive things to be found on radical organizations of 1960's. Their emphasis on black identity and independence helped black people to preserve their specifics and became a full part of American society while maintaining something like cultural plurality. Also radicals emphasized the necessity to improve living conditions in ghettos which combined with several summers of ghetto riots forced president Johnson to adopt another Civil Rights Act in 1968 to enforce equal living possibilities. As a bright legacy of Black Panther Party can be considered its work in black ghettos where they started programs as a breakfasts for children or free medical clinics. These initiatives instantly improved lives of local residents and promoted their unity.

Použitá literatura

Primární zdroje:

Carmichael, Stokely. „Black Power.“ Proslov na University of California, Berkeley, 29. října 1966. <http://voicesofdemocracy.umd.edu/carmichael-black-power-speech-text/>. Poslední přístup 29. dubna, 2013.

Garnet, Henry G. „An Address to the Slaves Of The United States.“ Proslov na National Negro Convention, Buffalo, New York, 1843. <http://www.blackpast.org/?q=1843-henry-highland-garnet-address-slaves-united-states>. Poslední přístup 5. dubna, 2013

Douglass, Frederick. “The Meaning of July Fourth for the Negro.” Proslov Rochesteru, New York, 1852. <http://teachingamericanhistory.org/library/document/what-to-the-slave-is-the-fourth-of-july/>. Poslední přístup 5. dubna, 2013.

X. Malcolm. „After the Bombing.“ Proslov v Detroitu, Michigan, 14. února 1965, <http://www.malcolmxonline.com/speeches-after-bombing.html>. Poslední přístup 24. dubna, 2013.

X. Malcolm. „The Ballot or the Bullet.“ Proslov v Clevelandu, Ohio, 3. dubna 1964, <http://teachingamericanhistory.org/library/index.asp?document=1147>. Poslední přístup 24. dubna, 2013.

X. Malcolm. “Message to Grassroots.“ Proslov v Detroitu, Michigan, 10. října 1963, <http://teachingamericanhistory.org/library/index.asp?document=1145>. Poslední přístup 24. dubna 2013.

Knihy:

Carmichael, Stokely a Hamilton, Charles V. *Black Power: The Politics of Liberation in America*. Victoria: Penguin Books, 1967.

Gross, Bertram M. editováno. *A Great Society?*. New York: Basic Books, 1968.

Kelley, Robin D. G. a Lewis, Earl editováno. *To Make Our World Anew: A History of African Americans*. New York: Oxford University Press, 2000.

Lipset, Martin Seymour. *Dvousečná zbraň: Rub a líc americké výjimečnosti*. Praha: Prostor, 2003).

Roberts, Gene a Klibanoff, Hank. *The Race Beat: The Press, The Civil Rights Struggle and The Awakening of a Nation*. New York: Vintage Books, 2007.

Tindall, George B. a Shi, David E. *Dějiny USA*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1994.

Van DeBurg, William L. *Modern Black Nationalism: From Marcus Garvey to Louis Farrakhan*. New York: New York University Press, 1997.

X. Malcolm a Haley, Alex. *The Autobiography of Malcolm X as told to Alex Haley*. New York: Ballantine Books, 1965, 23. vydání 1990.

Internetové stránky:

Black Panther Party. „What We Want – Ten Point Platform.”

<http://www.blackpanther.org/TenPoint.html>. (Poslední přístup 4. května, 2013).

Novinové články:

Battle, Mark. „The White Man Can't Help the Black Ghetto,” *Saturday Evening Post* 239, č. 3 (leden 1966): 10, 17. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 30. dubna, 2013).

„Ecology of a Ghetto,” *Time* 95, č. 14 (duben 1970), <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 3. května, 2013).

Roth, Mark. „Martin Delany, Father of Black Nationalism.” *Pittsburgh Post-Gazette* (6. února, 2011). <http://www.post-gazette.com/stories/sectionfront/life/martin-delany-father-of-black-nationalism-213106/#ixzz2OPrKZmJ8>. (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

Odborné články:

Aberbach, Joel D. a Walker, Jack L. „The Meanings of Black Power: A Comparison of White and Black Interpretations of a Political Slogan,” *The American Political Science Review* 64, č. 2 (červen 1970): 367-388. <http://www.jstor.org> (Poslední přístup 5. května, 2013).

Adams, John S. „The Geography of Riots and Civil Disorders in the 1960s,” *Economic Geography* 48, č. 1 (leden 1972): 24-42. <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 29. dubna, 2013).

Austin, Algernon. „Cultural Black Nationalism and the Meaning of Black Power,” *Conference Papers* (prezentováno na každoroční konferenci American Sociological

Association, Atlanta, Georgia, 2003): 1-21. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

Austin, Algernon. „Rethinking race and the Nation of Islam, 1930-1975,” *Ethnic and Racial Studies* 26, č. 1 (leden 2003): 52-69. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 22. dubna, 2012).

Benson, Thomas W. „Rhetoric and Autobiography: The Case of Malcolm X,” *Quarterly Journal of Speech* 60, č. 1 (únor 1974): 1-13. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 20. dubna, 2013).

Berg, Herbert. „Mythmaking in the African American Muslim Context: The Moorish Science Temple, the Nation of Islam, and the American Society of Muslims,” *Journal of the American Academy of Religion* 73, č. 3 (září 2005): 685-703. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 22. dubna, 2013).

Boyd, Herb. Radicalism and resistance: The evolution of black radical thought.“ *The Black Scholar* 28, č. 1 (jaro 1998): 43-53. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

Cunnigen, Donald. „Bringing the Revolution Down Home: The Republic of New Africa in Mississippi,” *Sociological Spectrum* 19, č. 1 (leden-březen 1999): 63-92. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

Cutler, David M. Glaeser, Edward L. a Vigdor, Jacob L. „The rise and decline of the American ghetto,” *Journal of Political Economy* 107, č. 3 (červen 1999): 455-506. (Poslední přístup 5. května, 2013).

Dagnini, Jérémie Kroubo. „Marcus Garvey: A Controversial Figure in the History of Pan-Africanism,” *Journal of Pan African Studies* 2, č. 3 (březen 2008): 198-20. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

Drabble, John. „Fighting Black Power-New Left coalitions: Covert FBI media campaigns and American cultural discourse, 1967 – 1971,” *European Journal of American Culture* 27, č. 2 (2008): 65-91. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

Elias, Sean. „W.E.B. Du Bois, Race and Human Rights,” *Societies Without Borders* 4, č. 3 (říjen 2009): 273-294. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

Harper, Frederick D. „The Influence of Malcolm X on Black Militancy,” *Journal of Black Studies* 1, č. 4 (červen 1971): 387-402. <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 1. května, 2013).

Henderson, Simon. „‘Nasty Demonstrations by Negroes’: The Place of the Smith-Carlos Podium Salute in the Civil Rights Movement,” *Bulletin of Latin American Research* 29 (březen 2010): 78-92. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).

Hill, Rickey. „The Bogalusa Movement: Self-Defense and Black Power in the Civil Rights Struggle,” *The Black Scholar* 41, č. 3 (podzim 2011): 43-54. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 2. května, 2013).

Joseph, Peniel E. „The Black Power Movement: The State of the Field,” *Journal of American History* 96, č. 3 (prosinec 2009): 751-776. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).

Kirkby, Ryan J. „‘The Revolution Will Not Be Televised’: Community Activism and the Black Panther Party, 1966-1971,” *Canadian Review of American Studies* 41, č. 1 (2011): 25-62. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 3. května, 2013).

Martin, Ben L. „From Negro to Black to African American: The Power of Names and Naming,” *Political Science Quarterly* 106, č. 1 (jaro 1991): 83-107. <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

Matlin, Daniel. „‘Lift up Yr Self!’ Reinterpreting Amiri Baraka (LeRoi Jones), Black Power, and the Uplift Tradition,” *The Journal of American History* 93, 1 (červen 2006): 91-116. <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

McCormack, Donald J. „Stokely Carmichael and Pan-Africanism: Back to Black Power,” *The Journal of Politics* 35, č. 2 (květen 1973): 386-409. <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).

Monaghan, Peter. „New Views of the Black Panthers Paint Shades of Gray,” *Chronicle of Higher Education* 53, č. 26 (březen 2007). <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 2. května, 2013).

Murch, Donna. „The Many Meanings of Watts: Black Power, Wattstax, and the Carceral State,” *OAH Magazine of History* 26, č. 1 (leden 2012): 37-40. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

Nesbitt, Rita. „Conflict and the Black Panther Party: A Social Psychological Interpretation,“ *Sociological Focus* 5, č. 4 (léto 1972): 105-119. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 5. května, 2013).

Ngozi-Brown, Scot. „The Us Organization, Maulana Karenga, and Conflict with the Black Panther Party: A Critique of Sectarian Influences on Historical Discourse,“ *Journal of Black Studies* 28, č. 2 (listopad 1997): 157-170. <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 27. dubna, 2013).

Palmieri, Victor H. „Business and the Black Revolt,“ *California Management Review* 11, č. 4 (léto 1969): 31-36. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 1. května, 2013).

Pipes, Daniel. „How Elijah Muhammad Won,“ *Commentary* 109, č. 6 (červen 2000): 31-36. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 25. dubna, 2013).

Rucker, Walter. „A Negro Nation Within the Nation: W.E.B. Du Bois and the Creation of Revolutionary Pan-Africanist Tradition, 1903-1947,“ *The Black Scholar* 32, č. 3/4 (podzim 2002): 37-46. <http://search.proquest.com/> (Poslední přístup 5. dubna, 2013).

Shelby, Tommie. „Two Conceptions of Black Nationalism: Martin Delany on the Meaning of Black Political Solidarity,“ *Political Theory* 31, č. 5 (říjen 2003): 664-692. <http://www.jstor.org/>. (Poslední přístup 9. dubna, 2013).

Schor, Joel. „The Rivalry Between Frederick Douglass and Henry Highland Garnet” *The Journal of Negro History* 64, č. 1 (zima 1979): 30-38. <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 7. dubna, 2013).

Stephens, Ronald J. „Narrating Act of Resistance: Explorations of Untold Heroic and Horrific Battle Stories Surrounding Robert Franklin Williams’s Residence in Lake County, Michigan,“ *Journal of Black Studies* 33, č. 5 (květen 2003): 675-703. <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 1. května, 2013).

Tinaz Nuri. „The Nation of Islam: Historical evolution and...,” *Journal of Muslim Minority Affairs* 16, č. 2 (červenec 1996), <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 25. dubna, 2012).

Thelwell, Michael Ekwueme. „H. Rap Brown/Jamil Al-Amin: A Profoundly American Story,“ *Industry Overview* 274, č. 10 (březen 2002): 25-35. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).

- Tucker, David M. „Miss Ida B. Wells and Memphis Lynching,” *Phylon* (1960-) 32, č. 2 (2.čtvrletí 1971): 112-122. <http://www.jstor.org/> (Poslední přístup 5. dubna, 2013).
- Tyner, James A. „‘Defend the Ghetto’: Space and the Urban Politics of the Black Panther Party,” *Annals of the Association of American Geographers* 96, č. 1 (březen 2006): 105-118. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 3. května, 2013).
- Umoja, Akinyele Omowale. „Repression Breeds Resistance: The Black Liberation Army and the Radical Legacy of the Black Panther Party,” *New Political Science* 21, č. 2 (červen 1999): 131-155. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 4. května, 2013).
- Warren, Naguyealti. „Pan-African Cultural Movements: From Baraka to Karenga,” *The Journal of Negro History* 75, č. 1/2 (1990): 16-28. <http://www.jstor.org/>. (Poslední přístup 1. května, 2013).
- Williams, Yohuru. „‘Some Abstract Thing Called Freedom’: Civil Rights, Black Power, and the Legacy of the Black Panther Party,” *OAH Magazine of History* 22, č. 3 (červenec 2008): 16-21. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 1. května, 2013).
- Wilson, William J. „Revolutionary Nationalism , Versus ‘ Cultural Nationalism Dimensions of the Black Power Movement,” *Sociological Focus* 3, č. 3 (jaro 1970): 43-51. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).
- Wood, Spencer D. a Samuel, Ricardo. „‘He Was Non-Violent, But My Boys Weren’t’: The Hegemonic Myth of Non-Violence and the Construction of a Black Identity,” *Arkansas Review: A Journal of Delta Studies* 41, č. 3 (prosinec 2010): 155-169. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 28. dubna, 2013).
- Young, Harvey. „‘A New Fear Known To Me’: Emmett Till’s Influence and the Black Panther Party,” *Southern Quarterly* 45, č. 4 (léto 2008): 22-47. <http://www.ebscohost.com/> (Poslední přístup 1. května, 2013).